



Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛІЧНЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 1-2 (1731)

П'ятниця, 11 січня 2013 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ЯНГОЛИ СПІВАЛИ, СВІТЛИЧАН ВІТАЛИ!



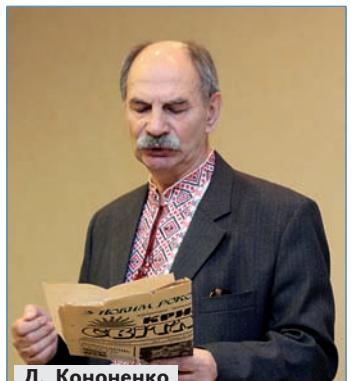
Юні артисти зразкової театральної студії «Світанок» (керівник А. В. Петрова)



Архієпископ Климент



П. Вольвач



Д. Кононенко

Напевне, років з три останніх не було у «Світлиці» таких свят! Ото як провели наприкінці 2009-го у вщерть заповненому співаючому залі Будинку офіцерів тріумфальний пісенний фестиваль-конкурс серед читачів, так після того ніби зупинився час. Не до місця зараз згадувати, хто і чому намагався перервати нитку «Світличного» буття і вкоротити віку газеті. Скажемо лише, що тих, хто душою і серцем, словом і ділом підтримував свою газету «и в пучине скорбей, і в обителі счастья», було набагато більше, тому й стало можливим це свято, 20-літній наш ювілей, який відзначили наприкінці грудня «світличані» в гостинному актовому залі Кримської універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка у Сімферополі.

Відразу — шире слово подяки працівникам бібліотеки, і насамперед — директору Людмилі Миколаївні Дроздовій за гостинність, відкритість і постійну готовність до співпраці, без чого культурологічний, літературний, мистецький, просвітницький газеті сьогодні просто

неможливо повноцінно функціонувати. І знаємо, що більшість наших читачів-сімферопольців є постійними бібліотечними завісниками, тому й почувалися і газета, і її читачі під бібліотечним дахом, як у рідному домі.

Тому — свято відбулося! Найприємніше те, що відгукнулося на газетне оголошення і прийшло багато наших давніх і нових читачів-шанувальників — набагато більше, ніж було у залі міськ! Отже, року нормальної ритмічної роботи редакції, яку тепер діяльно підтримує наш київський видавець — Національне газетно-журналістичне видавництво, цілком вистачило, щоб після тривалої перерви поставити газету на ноги, відновити передплату, розповсюдження, повернути читачів, реанімувати творчі контакти, «запустити» наші популярні масові газетні акції-конкурси, на-бити отої жаданий для кожного засобу масової інформації «зворотний зв'язок», без якого немає сенсу взагалі виходити в ефір чи в тираж. Тому генеральному директору Наці-

онального газетно-журналістичного видавництва Олесі Олександрівні Білаш і її заступнику Віктору Володимировичу Пасаку — і наша подяка, і оплески присутніх на святі читачів-«світличан»!

І кримська влада не обділила увагою ну зовсім не чужу їм державно-мовну «Світлицю»! Про це йшлося, зокрема, у привітанні Постійного Представника Президента України в Криму Віктора Тарасовича Плакіди, яке озвучив на святі його перший заступник Володимир Дегтярьов, котрий вручив Почесні грамоти від Представництва країним працівникам редакції. І хіба ж може бути не рідною «Світлиці» секретарю Центру законодавчих ініціатив Верховної Ради АРК Юхиму Зісьйовичу Фіксу (до всього, ще й волинянину!), з яким колись редакція спільно проводила мовно-комп'ютерне змагання серед кримських школярів, і один з подарованих переможцям комп'ютерів був саме від Юхима Зісьйовича!

(Продовження на 4-5 стор.)



В. Дегтярьов



Ю. Фікс



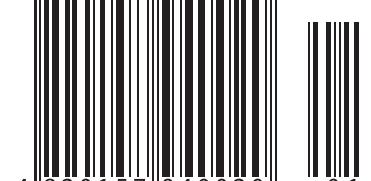
В. Буякевич



П. Ібадлаєв



Г. Лемешко
І. Миткалик





КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11 2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неє автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і вправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-б
м. Київ, 04080
Тираж - 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЕДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniectvo@gmail.com

В УКРАЇНІ НАБРАВ ЧИННОСТІ ЗАКОН «ПРО ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ»

З 1 січня 2013 р. набрав чинності Закон № 5067-VI «Про зайнятість населення», який був підписаний Президентом України 5 липня 2012 року. Прогнозується, що дія закону істотно знизить рівень безробіття.

Документ, зокрема, забороняє компаніям, які надають допомогу в працевлаштуванні (кадрові агентства), брати плату за послуги. Роботу з підбору персоналу оплачуватимуть виключно компанії - працевлаштувальники.

У законі також прописана норма, згідно з якою забороняється в оголошеннях (рекламі) про вакансії вказувати обмеження за віком кандидатів, пропонувати роботу лише жінкам або лише чоловікам, за винятком специфічної роботи, яка може виконуватися виключно особами певної статі, а також вимагати від претендентів надання відомостей про особисте життя.

До категорій громадян, які мають додаткові гарантії в сприянні працевлаштуванню, наразі належать не лише матері з малолітніми дітьми або самотні матері, а навіть один із батьків або особа, яка їх замінє. Також до цієї категорії відносяться ті, на

чиemu утриманні є діти до шести років або які виховують без одного з подружжя дитину віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда.

За законом, співробітників, які відносяться до цих категорій, у компанії зі штатом від 20 осіб повинно бути не менше 5%.

Недотримання працевлаштувальником вимог закону відповідає штрафу за кожну необґрунтовану відмову в працевлаштуванні в дворазовому розмірі мінімальної зарплати, встановленої на момент виявлення порушення.

Крім того, документ передбачає надання стартових виплат молодим працівникам, які погодилися працювати в сільській місцевості. Закон передбачає й організацію професійного навчання безробітних на замовлення працевлаштувальника під конкретне робоче місце.

Особи віком 45 років, страховий стаж яких складає не менше 15 років, мають право до досягнення пенсійного віку на одноразове отримання ваучера для підтримки їх конкурентоспроможності шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями і спеці-

альностями для пріоритетних видів економічної діяльності. Вибір професії (спеціальності) із затвердженого переліку, форми і місця наочнання здійснюється особово.

З 1 січня 2013 року держава береться зацікавлювати підприємства працевлаштувальників безробітних. Вона обіцяє, що для тих, хто візьме до штату людей із біржі праці, протягом року шомісячно компенсуватимуть фактичні витрати у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Одна умова - безробітні повинні будуть пропрацювати на підприємстві не менше двох років.

З 1 січня 2013 року студенти ПТУ мають право стажуватися на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності і господарювання, у фізичних осіб, які використовують найману працю, і стажування буде внесене до трудової книжки студента.

З 1 січня 2013 року максимальний розмір допомоги з безробіття складе чотири прожиткові мінімуми (на 1 грудня 2012 року він складає 1095 грн.).

Раніше в Адміністрації Президента прогнозували, що внаслідок набуття чинності цього документа в Україні рівень безробіття до 2015 р. знизиться з 8,6% до 6,5%.

ЕКСПОНАТИ З ДНА МОРЯ

Євпаторійський морський торговий порт передав одному з місцевих музеїв свою колекцію керамічних античних і середньовічних виробів, знайдених на дні Євпаторійської затоки. Про це кореспондент УКРІНФОРМу повідомляє з посиланням на прес-службу Євпаторійського міськвионокому.

«Експонати тривалий час зберігалися в музеї порту, проте у зв'язку з реорганізацією експозиції частину колекції вирішили передати в музей «Одун-базар капуси» як нагороду за вагомий внесок у пропаганду історії міста», - повідомляється на офіційному сайті виконкому.

За словами голови профспілкового комітету морпорту Дмитра Дудчика, експонати музею найстарішого в місті підприємства, що пережило віки, але не змінило свого місця розташування більш як 2,5 тисячі років, збиралися не один рік.

У прес-службі виконкому уточнили, що

кераміку знайшли і підняли з дна моря в 70-80 роках минулого століття під час будівництва гідротехнічних споруд Євпаторійського порту.

Всього морпорт передав у дар кілька десятків зразків керамічних виробів і їхніх фрагментів. Серед них амфори різної форми і різноманітних об'ємів, які впродовж кількох тисячоліть були основним засобом для зберігання транспортування рідких і сипучих продуктів, а також предмети повсякденного побуту - глеки і посудини.

Довідка. Культурно-етнографічний центр «Одун-базар капуси» - комплекс, до якого входить, у тому числі, етнографічний музей з макетом середньовічного міста Кезлева (історична назва Євпаторії). Центр «Одун-базар капуси» (у перекладі з кримськотатарської «Ворота дров'яного базару») розташований на території, прилеглій до кріпосних воріт, вік яких понад 400 років. Комплекс є частиною відомого етнографічного маршруту Євпаторії «Малий Єрусалим».

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ МАНДРІВНИК НАЗИРАВ ПО СВІТАХ ТЮБЕТЕЙОК І НОЖІВ

Колекції тюбетейок, шапок, молитовних чоток і холодної зброя різних народів світу відомий чернігівський мандрівник-автостопник Олександр Волошук представив на виставці, що відкрилася в колегіумі Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній». Про це повідомляє кореспондент УКРІНФОРМу.

«Колекція головних уборів різних народів налічує 10 тюбетейок та шапок із Таджикистану, Сирії, Інгушетії, Ізраїлю, Грузії, Західної Мон-

голії та інших країн», - розповів мандрівник.

Не менш цікавою є й експозиція, де представлені ножі та кинджали з різних країн.

Найоригінальнішим у колекції є ніж, подарований Олександрові два роки тому в грузинському місті Телаві. На

ньому зображені п'ять вовків: один - на лезі, чотири - на рукої. Від моменту появи цієї речі в мандрівника цифра п'ять стала для нього символічною. Адже саме Телаві було 555-м містом, яке він відвідав у своєму житті.

Виставка в колегіумі - своєрідний звіт Волошука за 10 років мандрів. Тому, окрім побутових предметів, на ній представлено багато фотографій та книжок, зокрема й написаних самим мандрівником.

Подорожувати автостопом чернігівський журналіст почав із 2002 року. За десятиріччя він подолав понад 180 тис. км, побував у 22 країнах та 620 містах.

* * *

Нагадуємо, що в редакції «Кримської світлиці» можна придбати книгу О. Волошука «Кавказький щоденник» про його подорож до 2010 році по Кавказу (вартість 30 грн.).



У КРИМУ ВДРУГЕ ВІДБУЛАСЯ РІЗДВЯНА ХОДА ЗВІЗДАРІВ

У Сімферополі в понеділок, 7 січня, відбулася Різдвяна хода звіздарів - яскраве дійство, організоване вчителями та учнями Української школи-гімназії, повідомляє кореспондент Радіо «Свобода».

Кілька сотень учнів, їхніх батьків і вчителів гімназії пройшли центральними вулицями Сімферополя ходою, несучи Різдвяні звізди і співаючи колядок. До ходи приєднувалися десятки сімферопольців.

Після Різдвяної ходи молодь із українських організацій міста провела Вертеп - традиційну аматорську виставу на біблійні теми. Гімназисти також організували концерт і танці.

Кілька десятків Різдвяних зірок (звізд) сімферопольські гімназисти зробили за прикладом львівських майстрів, які в грудні 2011 року проводили в Сімферополі майстер-класи.

За словами ініціатора Різдвяної ходи звіздарів, директора Української школи-гімназії Сімферополя Наталі Руденко, за погодженням із міською владою акція буде традиційною.

(Продовження фотопортажу на 13-й стор.)

У КЕРЧІ ВІДКРИЛАСЯ ВИСТАВКА ГОДИННИКІВ І КАЛЕНДАРІВ

Виставка «Хранителі безповоротного часу», присвячена історії годинників і календарів, відкрилася у Керченському історико-археологічному музеї.

«Нами представлено колекцію годинників від античності до 50-70-х років ХХ століття», - розповідає завідувач відділу історії та археології керченського музею Олена Артеменко.

За її словами, колекція представлена у кількох вітринах: у перший - справжні античні годинники I століття до нашої ери, в інших - експонати радянської дійсності, антураж робочої радянської інтелігенції, генеральські та командирські годинники, а також кишеневські.

Крім того, представлено настінні і відривні календарі, календари з видами Керчі. Цікавими можуть бути для відвідувачів два відривні листки календарів, вік яких понад 100 років. Один з них був виданий 1909 року, інший - у 1913-му.

Безперечними раритетами виставки є два експонати кінця XIX - початку ХХ століття - настільний годинник із загубленими стрілками і настінний аптекарський годинник. Робота керченської виставки триватиме ще понад три місяці.



НОВОРИЧНІ РЕКОРДИ

Перед Новим роком у Судаку встановили два рекорди, приурочені до святкування 1800-річчя міста. Так, представниками Книги рекордів України була зафіксована найбільша кількість незвично прикрашених ялинок і найдовший салат «Оселедець під шубою». Про це повідомляє прес-служба Курортно-інформаційного центру АРК.

«У категорії «Масові заходи» Судак визнаний містом



ЩАСТЯ, МИРУ, ЗЛАГОДИ ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Президент Віктор Янукович привітав український народ із Різдвом і побажав своїм співвітчизникам гарного настрою, миру та злагоди. Про це повідомляє прес-служба Глави держави.

«Син Божий пришов у цей світ, щоб принести нам слово віри, надії та любові. Щороку це величне свято єднає уесь наш народ. Зичу усім радісних свят та гарного настрою. Бажаю кожному щастя, миру, злагоди та благополуччя», — йдеться у привітанні.

РІЗДВЯНЕ ПРИВІТАННЯ

Міністерства культури України християнам України східного обряду

Шановні віряни!

Широ вітаємо християн східного обряду з Різдвом Христовим, урочисті дзвони якого у всі часи дарують благословенну радість очікуваного свята, життєвий оптимізм і духовну наснагу.

Величне Свято Різдва спонукає благочестиво відкривати наші серця любові й милосердю, скеровує на корисні справи, чисті помисли й добре діла. Цей переможний дух надії, радості, всепрощення дає нам життєві сили й енергію, утверджує у вірі та бажанні постійного оновлення.

Тож нехай Господнє благословення буде запорукою благополуччя та добробуту кожної родини. Гараздів вам, здоров'я і щастя, дорогі співвітчизники!

Христос народився! Славімо Його!

Колегія Міністерства культури України

ІДЕЯ — НЕРЕАЛІСТИЧНА

Ідея об'єднання православного Різда і Нового року і відзначення обох свят 1 січня є суто теоретичною і нереалістичною навіть у далекому майбутньому. Про це в коментарі кореспондентові УКРІНФОРМу заявив голова інформаційного управління Української православної церкви Київського патріархату єпископ Євстратій (Зоря).

«Як суто теоретичне розмірковування — це об'єднання, можливо, когось і цікавить, але для практичної реалізації, я думаю, підстав немає жодних», — сказав він.

Євстратій додав, що, по суті, йдеться про календарні зміни, які дуже чутливо сприймаються віруючими — одні їх приймають, інші — ні. «Я скептично ставлю до питання календарних змін у будь-який спосіб, тому що ми знаємо, що в усіх церквах, де відбувалися календарні зміни, ставалися розділення», — зауважив голова інформаційного управління УПЦ (КП).

Як повідомлялось, професор Московської духовної академії протодіякон Андрій Кураєв у ефірі радіостанції «Ехо Москви» заявив, що потрібно об'єднати православне Різдво і Новий рік та святкувати обидва свята 1 січня. На його думку, однаково дивно відзначати Різдво як затіжень до Нового року, коли його святкують католики і протестанти, так і на тиждень пізніше.

КОНКУРС РЕЛІГІЙНОЇ ПІСНІ

Українська греко-католицька церква організувє Міжнародний конкурс сучасної релігійної пісні «Пісня серія-2013», що відбудеться під гаслом «Віра, якою я живу».

Конкурс проходитиме на парафіяльному, деканальному, єпархіальному, патріаршому (14-15 червня 2013 року) рівнях. Гала-концерт відбудеться 29 червня 2013 року.

Відповідно до умов конкурсу тематика пісень повинна відображати суть християнського покликання, християнські цінності. На конкурс приймаються лише дитячі пісні українською мовою (перевага надається новим авторським пісням). Участь у конкурсі можуть брати лише солісти, які виконують одну пісню в інструментальному супроводі, акапельно або під фонограму. Максимальна тривалість співу — 5 хвилин. Конкурс відбуватиметься серед дітей України та закордону трьох вікових категорій: 7-10 років, 11-13 років, 14-17 років.



ШЛЯХ ДО РАЮ — ЛИШЕ ЧЕРЕЗ ВУЗЬКІ ВОРОТА

Дорогі брати і сестри!

Вітаю вас з великими і радісними святами — світлим Різдвом Христовим та Новим 2013 роком цими зворушилими словами — Христос народився!

Небо і земля нині торжествують і возносять хвалу з подякою «Богу Великому і Дивному», прославляючи новонародженого Христа Спасителя. Нехай народжений Спаситель Світу Ісус Христос буде для вас зіркою, яка приведе до спасіння і життя вічного.

Бажаю, щоб Новий 2013 рік був для вас словнений великою духовною радістю, переможним у всіх починаннях благословенним, а Христос, який народжується, дарував вам Божу благодать та здоров'я на многії благії літа.

З такими словами архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент (УПЦ Київського патріархату) звертається до парафіян у ці світлі Різдвяні дні.

А напередодні свята відбулася наша не зовсім святкова розмова, бо життя, як відомо, вишите не лише червоними, але й чорними нитками, як би ми не налаштовували себе на оптимістичні очікування, та правда є не зовсім такою і навіть зовсім не такою, якщо подивитися на подальші перспективи очима православної Церкви, незалежно від конфесії.

І її серйозне занепокоєння викликають, зокрема, питання щодо інтеграції України до Євросоюзу, яку змальовують політики як величезно благо, і вже переконали в цьому переважну частину суспільства. Проте, вступивши до європейської спільноти, Україна в надії поліпшити своє матеріальне становище (хоча прагматична Європа навряд чи стане когось обдаровувати) тим часом втрачає часточку свого суверенітету, як би це сталося і при входженні до Митного союзу.

Вона, зокрема, зобов'язується

запровадити у себе європейські стандарти життя.

А ось чи всі вони підуть на користь

православному християнинові — про

це в засобах масової інформації

не розмірковують, не говорить про

це і влада, більшість в якій,

на відміну від радянських без-

божників, не проти виступити в

ролі смиренних християн. То

невже їм не відомі аргументи, які

наводить сьогодні Церква, чи то

її позиція у цьому питанні є дру-

горядною порівняно з безвіզо-

вим режимом, новими можливос-

ттями для розвитку бізнесу та ін-

шими придадами, пов'язаними із

євроінтеграцією? Навіть якщо

це так і духовне програє в конку-

ренції матеріальному, чесніше

було б ставити спільноту перед

дійсною свідомістю вибором, нада-

ючи широку можливість озвучи-

ти свою позицію і православній

Церкві, бо те, що я почула під

час спілкування із владикою, пerekонана, стало б одкровенням для багатьох православних українців.

А тепер слово безпосередньо моєму співрозмовникові.

— Початок нового року позначився підписанням Президентом закону про біометричні паспорти. Згідно із ним кожен українець від самого народження стає потенційним суб'єктом прийняття такого паспорта. Щоправда, в додатку до закону застерігається право за громадянином відмовитися від паспорта у зв'язку зі своїми релігійними переконаннями. І цю можливість треба використовувати. Бо біометричний паспорт у вигляді звичайної книжечки, яку можна просто втратити, — це лише перший крок. Зараз розробляється програма щодо вживлення в руку людини біочіпу, від якого позбавитися зовсім непросто. А єдина перешкода для втілення цього паспорта — це психодологічна неготовність суспільства. І йдеться про одну із вимог Євросоюзу щодо вступу в це утворення України, бо в цілій Європі таке вже практикується. А на черзі ухвалення законів, що суперечать духовно-моральним нормам православ'я, як-от закони про захист гомосексуалістів та одностатеві шлюби. Так, у Швейцарії вже прийнято закон, що не дозволяє батькам називати свого сина хлопчиком, а донечку — дівчинкою. Бо це буцимто є нав'язуванням дитині думки дорослих і зазіханням на її свободу. Тож дитина має визнанитися сама, ким вона є насправді. Відтак, не дивно, що під маркою свободи в суспільстві можуть поширюватися розпуста і гріх. А в Америці вже розпочався відвертий наступ на християнство — там заборонено в публічних місцях носити на ший хрестик. Не відстae від неї Європа — така ж сама заборона діє у Великій Британії.

Приймаючи Європейську хартию, євротовариство розглядало питання про те, що ж має бути покладено в основу європейської цивілізації — загальнохристиянські чи загальнолюдські цінності. Зупинилися на загальнолюдських. Отже, основною європейською цінністю є людина з її правами і свободами. А християнство, якеного часу стимулювало європейський розвиток, відкинуто. Відкинуто Бога з його Божественими законами на користь нічим не обмежених людських бажань і потреб. Ще б пак, адже Божественні закони не зручні для виконання тим, хто має за мету перш за все власне збагачення, яке, зрештою, веде до занепаду європейської цивілізації. Все це європейські структури намагаються втілювати і в Україні, руйнуючи православну віру, національну культуру, знищуючи українську мову під

лами свобод. Тож є всі підстави говорити про пришестя антихриста, його початок. Коли ми читаємо Святе Письмо, особливо від апостола Павла та Іоанна Богослова, то дуже часто зустрічаємо попередження про те, що настануть часи, коли люди відступляться від Бога. І хто стане чи вже став цими відступниками?

Звичайно, це ті, хто прийняв Христа, не мусульмани, не іудеї та представники інших віросповідань, а ми, православні християни. Це ми опинилися перед дилемою, що нам обрати: європейські бездуховні блага чи життєвого Христа, і цей вибір — особистий для кожного із нас. Настав час визначитися, з ким ми — з Христом чи антихристом?

Саме над цим мусимо замислитися, стоячи біля вертепу, в якому народився Христос Спаситель. Ми співаємо Йому колядки, прославляємо Його богослужіннями, а чи віруємо в Нього серцем, чи не затмарює древня українська традиція, різдвяна колядка нашу віру? Якщо віруємо, то встоїмо перед будь-якими спокусами і не станемо віровідступниками. А якщо народна традиція є лише зовнішньою ознакою нашої віри, тоді горе нам.

Такою ж є оцінка ситуації Українською православною церквою Московського патріархату, бо всі, хто вірдіє стоять на засадах християнства, готові усіма прийнятими засобами боронити християнську віру і оберігати паству від вовків, її губителів.

Аналогічну оцінку тому, що відбувається, дав в грудні і священний Синод, на якому було прийнято відповідне звернення до мирян.

Далі, на моє прохання, архієпископ Климент тортнувся питання щодо побудови духовного комплексу, в боротьбі за землю під який останню крапку було поставлено українським Президентом. Архієпископ розповів, що проект землевідведення проходить усі підготовчі етапи і узгодження. Виготовлення в Івано-Франківську дерев'яної церкви на честь Різдва Христового, яка має стати першою із релігійних споруд на відведеній землі, вже завершується. Вартисть її 210 тис. гривень, 90 з яких було зібрано парафіянами впродовж трьох місяців. Владика також закликав по можливості у цій Різдвяні дні зробити різдвяну похоронту на побудову цієї церкви, яку «буде встановлено з Божого благословення на відведеному полі». А ось банківські реквізити для похоронту: р/р 26004223022, АБ «Укргазбанк», МФО 320478, ОКПО 22325271, парафія свв. Володимира і Ольги, м. Сімферополь.

Єдиним рецептом у боротьбі з антихристом архієпископ Климент назвав глибоку віру і молитву. А можливо, ще й цей всеочищаючий Віфлеємський вогонь.

Втім, відгостювавши на цім світі і навіть пізнавши чимало задоволень, ми таки повернемося туди, звідки і прийшли, де діять закони, написані не



ЦЕ СВЯТО



(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)

А Володимир Адамович Буякевич, нинішній заступник міністра освіти і науки, молоді та спорту автономії? Скільки ми разом об'їздили у минулі роки кримських шкіл, скільки провели мовно-комп'ютерних фіналів, залучуючи дітворо до знань, до мови, історії, літератури, пісні української! А півтора десятка вручених школярам комп'ютерів — і це ще тоді, коли на селі це чудо техніки взагалі недоступне було — як же цим не гордитися? Тож хіба міг не прийти наше спільне газетне свято Володимир Адамович і не зачитати щирі слова привітання від освітнього міністерства: «20 років тому, 31 грудня 1992 року, вийшов перший номер Всеукраїнської загальноніполітичної і літературно-художньої газети «Кримська світлиця», яка за ці роки стала рідною багатьом читачам та прихильникам. У цьому велика заслуга тих, хто створив газету, доводив необхідність її існування, наповнював глибоким змістом... Усі ці роки ви невпинно працювали над становленням, розбудовою, поширенням української інформаційної, духовної, культурної присутності у кримському регіоні... Газета надає можливість кримським читачам, у тому числі школярам та студентам, не лише отримувати важливу і цікаву інформацію, а й спробувати свою силу в літературній творчості, брати участь у багатьох цікавих конкурсах, які проводяться редакцією «Кримської світлиці».

Сподіваємося на подальший розвиток газети, значимо всім працівникам редакції видавництва міщного здоров'я, сил та наснаги у роботі

над новими випусками «Кримської світлиці»!

З повагою,
Н. Г. ГОНЧАРОВА,
міністр освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим».

Редакція також сподівається на сприяння кримських владних структур відродженні і продовженні усіх тих хороших починань, які невтомно продукували «Світлиця». Зокрема, відновлення повноцінного випуску дитячого додатку до «Кримської світлиці» «Джерельце», яке успішно виходило впродовж понад десяти попередніх років, але було «замулене» проблемами, що звалися на редакцію кілька років тому. Про це говорив, звертаючись зі сцени до влади, архієпископ Сімферопольський і Кримський Української православної церкви Київського патріархату Климент. Промовляв проникливо і широ про духовність, про дітворо, з якою потрібно працювати з малечкою, і що «Джерельце» — це той інформаційно-духовний виховний інструмент, що якби його не було, то треба було б його придумати!

Голова Громадської ради газети, очільник Кримської філії НТШ академік Петро Васильович Вольвач також звернувся до представників усіх гілок кримської влади з проханням підтримати і «Світлицю», і її унікальне дитяче продовження «Джерельце». Відкриваючи як «світличний» старийшина урочисте зібрання, Петро Васильович закликав через призму «Світлиці» поглянути в минуле й оцінити реалії нашого кримсько-українського буття. «...Наш тижневик — унікальне явище у культурному житті та інформаційному просторі Незалежної України. Вистраждана всім українством Криму газета — май-

же ровесниця відновлення Української держави. Її започаткування стало можливим лише після здобуття незалежності України. Для майже одномільйонного, вщент зросійщеного населення півострова, це була величезна історична подія і справжній вибухово-резонансний інформаційний прорив. Адже після ліквідації за вказівкою Кремля у Криму ще на початку минулого століття навіть поодиноких українських шкіл, єдиної україномовної

газети «Радянський Крим» і ліквідації україномовного дубля українофобської «Кримської правди», колишнього органу місцевого об'єднання компартії, сотні тисяч українського люду, переселеної з материкової України, упродовж майже тридцяти років не мали можливості ні навчати дітей рідною мовою, ні читати українську пресу. Маємо пам'ятати, що саме українці та Україна у повені роки зробили найвагоміший внесок у широкомасштабну відбудову Криму, відродження всіх галузей народного господарства, його економіки та інфраструктури півострова.

Створена українською громадськістю у першу річницю незалежності України газета «Кримська світлиця» відіграла і продовжує відігравати провідну роль у досить складних державотворчих процесах не лише у Криму, але на Півдні і Сході України. Вона сприяє поверненню історичної пам'яті сотень тисяч зросійщених переселенців з України та їхніх нащадків. Часопис сприяє формуванню національної ідентичності та самосвідомості, реанімує національну честь та гідність. Саме такі видання перетворюють безліke аморфне «населені» у свідоме у найвіддаленіших куточках України.

Серед інших кримських видань газета вирізняється своєю чітко визначену державницькою ідеологією, національним патріотизмом, високою професійністю, толерантністю та журналистською етикою.

Як засвідчує передплатний ареал, читацька аудиторія газети не обмежується лише Кримом. Її читають і знають

по всій Україні та діаспорному світі. Вона справді стає всеукраїнською.

Якщо говорити про найважливіші і найбільш знакові здобутки української громади Криму за роки незалежності України, мусимо назвати перш за все створення Кримської єпархії УПЦ Київського патріархату та відкриття Кафедрального собору Рівноапостольних князів Володимира та Ольги у м. Сімферополі.

Величезним досягненням нашої громади є також значний прорив в освітній сфері. При шаленому спротиві місцевої влади, без істотної підтримки центральної влади громадськості вдалося відкрити сім українських шкіл, серед них зразкову школу-гімназію у м. Сімферополі.

Справжньою революційною подією в зросійщеному антиукраїнському інформаційному просторі Кримської автономії стало створення газети «Кримська світлиця» та відкриття україномовних програм на радіо та телебаченні.

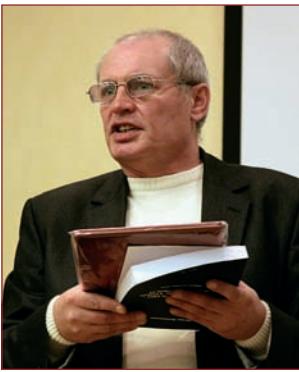
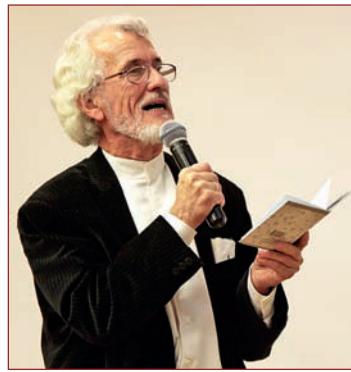
У царині культури та мистецтва мameмо відому на всю державу україномовну зразкову театральну студію «Світанок» Алли Петрової та Олександрі Польченка прі Сімферопольському будинку дитячої і юнацької творчості та унікальне видавництво «Доля» Валерія Басирова.

Після наполегливої багатолітньої боротьби з місцевими чиновниками наприкінці грудня минулого року врешті-решт у Сімферополі з'явився перший в Україні музей української вишивки імені Героя України Віри Роїк. Вона була великою патріоткою України та шанувальницею «Кримської світлиці». Саме завдяки нашій газеті їм'я знаменитої майстрині сьогодні відоме у найвіддаленіших куточках України.

Незважаючи на відсутність належної підтримки та фінансово скруті, шалену протидію антиукраїнських сил і місцевих «доброзичливців», «Кримська світлиця» вистояла, дожила до свого 20-ліття. У цьому величезна заслуга її редакторів, громадськості та читачів часопису, зазначив Петро Вольвач.

(Продовження на 5-й стор.)





КОЖНОГО ІЗ НАС!

(Закінчення.

Поч. на 1, 4-й стор.)

Як видання, що сприяє державотворенню, сіє добре та вічне, вона потребує належної державної підтримки та уваги шанувальників і читачього загалу. Всі ці двадцять років тижневик не мав власного приміщення, витрачаючи значні кошти не на свій розвиток та модернізацію видавничої бази, а на оренду. У той час, як антидержавницькі українські видання безоплатно користуються успадкованими від держави приміщеннями та майном...

Хтось скаже, що, може, й не варто було б на свято згадувати про ці проблеми. Бо атмосфера від свята захоплено слухали й аплодували заслужені артисти України, «кримському солов'юкові» Наталі Беккоровайній, засłużеному працівнику культури, лауреату премії АРК Оресту Мартиніву, який виконав на мотив української народної пісні про Гандзю білоліцю поетично-пісенний перефраз нашого давнього читача і автора, поета, професора Михайла Вишняка:

*Чи є в світі молодіж,
Як та «Кримська
світлиця»?*

*Ой, скажіте, добре люди,
Чи без неї Крим НАШ буде?
Наша рідна, наша славна,
Ти в Криму —*

найбільш державна!

*Хто тебе всячес читає,
Той мудрішає, зростає!
Вчителька і провідниця
Наша «Кримська світлиця»!
Ти і мужня, і лірична.
Головне ж — патріотична!
Ти подруга й помічниця,
Душі вкраїнських чарівниця!
Маєш друзів вдосталь всюди,
Бо тебе шанують люди!
Українство ти єднаєш,
Пробудитись закликавш!
Звідусіль тобі привіти
І дорослі шлють, і діти!
Процвітай же всім на славу,
Й борони свою державу!*

Добре, теплі, ширі слова лунали зі сцени. Справжній гімн «Світлиці» спеціально до ювілею написав і сам перевершено виконав заслужений працівник культури АРК, режисер, поет, композитор і співак Юрій Людми-

лов (Хропаченко). Зачарувала присутніх Олена Горьківенко із с. Холмівки Бахчисарайського району, переможниця пісенного конкурсу, який «Кримська світлиця» проводила кілька років тому. І взагалі, що не «світличанин» — то талант, самородок, що й продемонстрували наші юні та дорослі читачі. Талановиту делегацію привезла з собою на свято голова севастопольської міської організації Союзу українок Тамара Мельник. Вчитель української мови та літератури сімферопольської школи № 29 Тетяна Захарова представила свого талановитого співучого учня Вадима Бевха. І завідувач кафедри української філології Кримського інженерно-педагогічного університету Ніна Федорівна Гроян прийшла на свято зі студенткою Еміне Мустафаєвою, «Два колори» у виконанні якої полонили глядачів.

А нас просто причарувала своїм рукотворним подарунком Лариса Даниліченко із Сімферополя — ляльками, вбраними у вишитий нею український національний одяг. Ні, не зміліє «Джерельце» (бо лялька — напевно ж для нього!), не погасне «Світлиця», поки йтимуть до них наші прекрасні кримські земляки з відкритими душами і чистими серцями. Аж із далекого Чорноморського приїхала Марина Марківна Волошина — не встигла виступити, бо так багато було бажаючих! Зате ми встигаємо привітати нашу читачку з її сонячним ювілеем, який Марина Марківна відвічувала 5 січня — напередодні Різдва Христового. Добра і світла Вам, шановна Марино Марківно, — на довгі літа! І щоб завжди поруч із Вами йшла по життю допомагала наша (і Ваша!) «Кримська світлиця»!

Але не тільки «Світлиця» вітали й обдаровували того дня. Як ми й обіцяли, на ювілейній святковій сцені були врученні призи переможцям наших газетних конкурсів — велосипед і ноутбук (детальніше про це читайте на 16-й стор.). Сердечно дякуємо спонсорам, завдяки яким вчителька із Сімферополя

полі Галина Вороніна має тепер ноутбук! Це, нагадаємо, підприємець Віталій Осадчий із Севастополя, Василь Стефанюк із Сімферополя (товариство «Україна-Світ») і Громадська організація «Фронт Змін» у Криму.

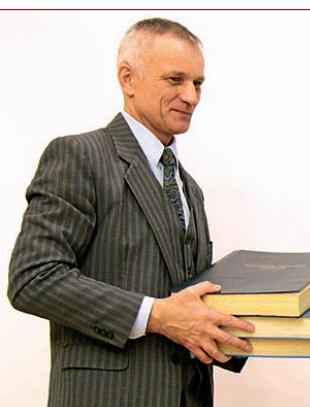
Саме лідер кримського «Фронту Змін» Олексій Бурбак і вручав призовий ноутбук переможниці, а Василь Стефанюк уже пообіяв зробити свій внесок для придбання головного призу для наступного конкурсу!

Напевне, не вистачить місяці і часу навіть перерахувати усіх, хто виступив на свята. Звичайно ж, з нами був Всеукраїнський інформаційно-культурний центр на чолі з Владиславом Енверовичем Єрмаковим. Його заступниця Світлана Леонова зачитала привітання від сина нашої «Світличної» Берегіні Віри Сергіївни Роїк Вадима Михайлова, який хоч і не зміг прийти на свято, але душою, як і його вічна у своєму мистецтві і в нашій пам'яті мама, був із нами. Наш колега і побратим, кореспондент Радіо «Свобода» Володимир Притула підкріпів свое привітання барильцем добірного кримського вина. Голова профспілки працівників культури АРК Галина Борисівна Лемешко «підсолодила» юним читачам «Джерельця» життя, подарувавши цукеркову ялинку — це тепер головний приз наступного дитячого конкурсу. Привітали газету піснею і словом працівники Гарнізонного будинку офіцерів м. Сімферополя, де колись, завдяки дружньому до нас ставленню

директора цього закладу Миколи Васильовича Степанова, ми проводили наші газетні фестивалі. Від Кримського регіонального медіа-центру Міністерства оборони України привітав підполковник Олексій Мазепа. Від Національної спілки письменників України — голова Кримської республіканської організації НСПУ Борис Григорович Фінкельштейн, від Національної спілки журналістів України — член правління КРО НСЖУ Андрій Трохимов.

Ну, а найсимволічніший дарунок, напевне, вручили «Світлиці» голова Української громади Криму Владислав Григорович Хмеловський і голова Ліги етнічних українців АРК Петро Васильович Смолянінов — це дідух, зроблений власними руками із жита, вирощеного на дачній ділянці крем'яністої кримської землі. Символічний — бо так само і «Кримська світлиця» пробивається, проростає до своїх читачів крізь терни, крізь роки, крізь проблеми. Але буде Хліб, і буде Слово, і не згасне наша «Світлиця», поки йтимуть, горнутимуться до неї люди, як це було на нашому святі. Тож спасибі Вам за животворне і вічне світло Ваших душ, «світличани! До наступних ювілей!

Віктор КАЧУЛА
Фото О. Носаненка,
А. Саніка, В. Басирова



Телерозповідь про ювілей «Кримської світлиці» дивіться в авторські програми Олександра Польченка «Рідна хата» в неділю, 20 січня. Повтор — у середу, 23 січня (про час початку передач повідомимо додатково).



Віра Китайгородська

«БУКОВИНА» — ЦЕ КАЗКА,

яку повинні прочитати і кримчани, і слобожанці, —

ВВАЖАЄ РЕДАКТОР ГАЗЕТИ «БУКОВИНСЬКЕ ВІЧЕ»

тару і багато-багато інших. Наших людей жадібно хапає не лише Київ, але й Москва.

— Буковинці за характером м'якші від галичан?

— Мабуть, так. У нас ніколи не було ні етнічних, ні релігійних конфліктів. Часом нам закидають, що ми надмірно толерантні, що могли б бути трохи жорсткішими. Але я вважаю, що розпалювати війну на голому місці не варто, і ця толерантність є позитивною рисою. У нас і в культурі панує дивовижне розмаїття. В Чернівецькій області 12 районів, і в кожному з них неповторні сорочки-вишиванки. Також інші постоли, інші гердані... В Путілі — різкі кольорові контрасти, Заставнівщина робить витончені речі, там вишиванки про музику, то лише найкращі твори! Воробкевич і Порумбеску, Кобилянська і Емінеску, а ще Леся Українка приїздila до нас, Стефанчик був, Вавілов учився в Чернівцях... Було й таке, що Івана Франка несли на руках чернівецькі студенти — від вокзалу до Народного дому. А це неблизька дорога, близько чотирьох кілометрів! Тобто буковинці уміють шанувати таланти. У кожній хаті по митцеві, який займається якщо не ткацтвом, то різьбярством, якщо не гончарством, то ковальською справою. Якщо не вірші пише, то пісні складає... Причому кожен усвідомлює, що погано творити не можна. Рівень батьків-ділів та інших творчих попередників той молодий митець має в генах. А далі — росте вище. Буковина подарувала Україні таких видатних людей, як: Дмитро Гнатюк, Іван Миколайчук, Назарій Яремчук, Софія Ро-

ном. Адже в Криму багато аналогічного з Буковиною. Є і гірська зона, є й передгір'я, лісостеп, степ... Ось тільки моря на Буковині немає, на жаль. А то була б повна аналогія. Але й та є багато спільноти — скажімо, з етнічними

групами кримських татар, які своїм етногенезом також «прив'язані» до тієї чи іншої природної зони.

— Кримські татари і з своєю психологією нагадують нас, буковинців. Вони волелюбні, не терплять утисків. Це у нас спільне з ними. Буковинці також добри, лояльні, толерантні, творчі, але їх не візьмеш у лещата! Бо буде шалений спротив. Але за добро завжди віддячати добром...

— Якось я їхав кримською трасою, це було в степовій «глибинці» в Нижньогірсько-му районі. І раптом отримую есемеску від львівського приятеля. Виявляється, він мене вирішив привітати з якимось там ювілем чи просто днем народження цісаря Австро-Угорщини Франца Йосифа. Людини вже давно немає в живих, а тут таке тепле ставлення до її пам'яті... До речі, їхав я тоді з кримськими татарами, і ця есемеска спровокувала розмову про те, що окунанти бувають різними. Я кажу

ВІРА КИТАЙГОРОДСЬКА

хлопцям: дивіться, інша держава була, неукраїнська, домінувала німецька культура, а в українів досі хороший спогад про неї. Но толерантність у цій державі була нормою.

— Отже, добро рано чи пізно буде належним чином оцінене. І зло також. Сталіна скидають у Запоріжжя чи підтримують його, а у нас пам'ятник цісарю навряд чи хто буде скидати чи переставляти з місця на місце. Тому що він дійсно зробив багато добрих справ. Може, за його правління і не було так багато вольностей, як хотілося б, але був абсолютний порядок в усьому. Газети українські виходили, гімназія українська працювала, і на вулицях не страшно було ходити. І та центральна частина міста, яку називають «маленьким Віднем» чи «маленьким Парижем», з'явилася саме за Франца Йосифа. І monetи з його зображенням наші модниці досі носять на своїх шиях, як ознаку шляхетності і благополуччя, як загадку про добри старі часи...

— Отже, якби в Криму колись витворився аналог цього буковинсько-австро-угорського феномена (тобто максимальна толерантність, максимальна підтримка кожної культури), то населення півострова від цього тільки виграло б?

— Безумовно! Крим повинен уважніше придивлятися до українського позитиву. Взагалі, треба більше дивитися у бік України, а не Росії. А в Україні треба більше придивлятися саме до нашої Буковини...

— Ми вас розуміємо, пані Віро. А ви не будете проти, якщо з нашої подачі кримчани почнуть їздити до вас регулярно з метою вивчення цінного буковинського досвіду?

— Звичайно ж, ні. До нас тепер регулярно їздять донеччани, дніпропетровці, харків'яни... Ми обмінюємося дистичними делегаціями на Різдво і на Великдень. І той, хто думав, що на Буковині досі воюють у горах, досі стріляють і тримають автомати під стріхами, той починає розуміти, що все це вигадки. Ніхто у нас не дивиться вороже на своїх єдинокровних братів зі Сходу. Дітям у нас так подобалося, що вони навіть плакали, коли наставав час повернутися назад. Це говорить про те, що цю виховну роботу за бажанням можна налагодити дуже добре. І Україна тепер повинна зосередитися на налагодженні добрих стосунків між областями, регіонами, історичними землями... Треба налаштуватися на любов і на творчість — я хочу, щоб мене почули наші слобожанські і кримські брати і сестри — до якої б нації вони не належали. І вам, панове, скажу: Буковина — це казка, і цю казку неодмінно повинні прочитати і кримчани, і слобожанці!

Сергей ЛАЩЕНКО

Наш із Марком Зобовим візит у Чернівці був закономірним. Адже, пропагуючи ідеї народовладдя на Прикарпатті, ніяк не можна було забути про територіально близьку Буковину і прекрасну столицю цього краю — місто Чернівці. Добре, що Микола Солоненко вже встиг попередити про наш візит, і ми одразу поїхали в редакцію газети «Буковинське віче». Нас гостинно прийняла редактор Віра Китайгородська, яка нам сподівалася своїм ширим буковинським патріотизмом. Оскільки нашою метою було подальше наведення мостів (принаймні з Чернівців до Слобожанщини та Криму), то пані Віра очевидно погодилася на півгодинну розмову. Вийшло непогане інтерв'ю для «Кримської світлиці»:

— Пані Віро, що ви можете сказати про своїх земляків? У чому особливості їхнього менталітету?

— Буковинці — щирі і відверті, у них немає надмірного гонору; до того ж вони надзвичайно гостинні. Безумовно, творчі за свою натурою, і у своїй творчості також є щедрими, готові поділитися з кожним своїми напрацюваннями. Тобто хата буковинця відкрита для добрих людей, а душа — для хороших ідей. Наш народ — дивовижний, це — правда. У нас проживає багато людей інших національностей, але вони не затіняють українців. Можливо, тому, що ми вже трохи притерлися одне до одного, стали в чомусь схожими. Але буковинці завжди брали, запозичували не гірше, а краще. Якщо з кухні, то найсмачніші речі. Якщо го-



Зустріч у редакції як свідчення буковинської гостинності

Такими запам'ятася буковинців харків'янин Марк Зобов



ФОТОВІТАННЯ «КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ»:



- Читачі «Буковинського віча» вітають «Кримську світлицю» з ювілеєм (у центрі — редактор Віра Китайгородська з нашою «Світлицею»)
- Викладач факультету журналістики Львівського національного університету Наталя Бурдега (на фото ліворуч)
- Учителька англійської мови Івано-Франківської школи-інтернату № 1 Любов Пулик (фото праворуч угорі)
- Харків'янин Марк Зобов та вчителі з Івано-Франківська Софія Гладій та Любов Пулик



ПРИЛЕТИЛА ЛАСТІВКОЮ «СВІТЛИЦЯ»!

Доброго дня,
шановна редакція!

З овіяного легендами сонячного Криму на засіженну Вінниччину, у Муровані Курилівці ластівкою прилетіла газета «Кримська світлиця» — сяйнула мені надрукованою статтею «Одним розчерком пера», а що більші порадувала: на кожній шпалті відчувається уболівання за утвердження державності калинової мови, за те, щоб корінні татари стали синами і дочками отчого краю.

Широ дякую, низько кланяюсь за вашу «Кримську світлицю»!

У ці дні до кожної оселі поспішає Новий рік, а до вашої редакції на Гагаріна, 5 «2013-ий» прилетить на прудкуму Пегасі, кожного працівника торкнеться чудодійним крилом — і обдарує міцним здоров'ям, захемить любов'ю до українського слова, зачарує поетичним натхненням, прикліче музу, гарну, веселу, молоду, з якою не розлучайтесь.

Бажаю міцно триматись на привастому Пегасі. Тож творчі злетів вам!

З прихильністю і вічністю
— Марія МЕЛЬНИК
смт. Муровані Курилівці
Вінницької області





ДО ХМАР ТОРКНУТИСЯ РУКОЮ

Хвилювання і радість водночас охопили в середині 90-х років минулого століття караїмські сім'ї. Уперше за багато десятиріч у них з'явилися можливість показати національне декоративно-прикладне мистецтво широкій аудиторії кримчан. Як дорогоцінні реліквії збиралі вони по всьому півострову старовинні вироби ткацтва, вишивки. І експозиція, відкрита в кримськотатарській галереї, продемонструвала караїмів як народ, що виками живе на кримській землі, зберігаючи свою традицію та звичай. Що вони собою являють, розповів тоді в лекції академік Юрій Полканов.

Караїмська колекція привернула увагу навзів народних промислів, громадськість і через кілька років у військовому варіанті її було розгорнуто спочатку в Галичі Івано-Франківської області, а потім — у Луцьку, куди в попередні віки, у період князювання Данила Галицького, переселялися кримські караїми. Багато з них проживали там до Другої світової війни.

Нині цю роботу з відродження і збереженням древніх караїмських ремесел, розпочату Ю. Полкановим, продовжує його дочка Анна, старший науковий співробітник Бахчисарайського історико-культурного заповідника. На виставці-семінарі, присвяченій декоративно-прикладному мистецтву караїмів, яку провів нещодавно Всеукраїнський інформаційно-культурний центр спільно з Сімферопольським міським культурно-просвітницьким товариством «Чокрак» («Джерело»), вона розповіла, як традиції вишивання, яким у минулому займалася значна частина караїмського народу, до цього часу зберігаються в прізвищах людей, книгах, довідниках, бібліографії.

Вишитими візерунками прикрашали домашні речі, повсякденний одяг, вбрання нареченої. Каїмські майстрині були такі вправні, що їхні вироби ручної роботи, наприклад, віяла з оксамиту продавалися на виставках у Петербурзі. У той період вдалим вважалося вкладення капіталів у прикраси фесок — головного убору караїмок. Кращі зразки фесок з оксамиту, бавовни, скла і металу нині знаходяться в музеях Євпаторії, Бахчисарайя, Феодосії, литовського міста Тракай, де проживає багато караїмів. А в одній караїмській сім'ї зберігається низ створинного плаття, оздобленого вишивкою.

Караїмські орнаменти дуже схожі на кримськотатарські. Ці два народи багато віків жили поряд і закономірно, що відбулося взаємопроникнення їхніх культур в оздобленні одягу, побутових речей, створенні технік швів. Лише предмети релігійного культу в них різni. Солярні знаки стилізувалися під кольоски у вазі, що означало добрий врожай, достаток у домі, під мигдаль, гранати. Вважалося, що вони мали магічну силу, служили оберегами. І якщо, наприклад, килими з такими захисними орнаментами-символами псувалися, а новий не було можливості виткати, бо їх витіснили з побуту дешевші від виробів ручної роботи фабричні, господині повторювали їх у вишивках на подушках, серветках, хусточках. Ця традиція збереглася донині, а на ритуальних предметах майстрині ще вишивали свої імена. Щоб прочитали їх, дізналися про рукотворну красу караїмського народу якомога більше людей на півострові, і колекціонує багато років ці вироби голова товариства «Чокрак» Галина Гладілова-Ормелі. Для своєї родини і майбутнього музею в Сімферопольській кенасі, приміщення якої нині передається в стадії передачі асоціації кримських караїмів «Кримкарайлар».

З особливою присліпливістю і винахідливістю караїмки прикрашали свої головні убори. Найбільше любили низькі шапочки, обшивали їх раніше перлинами, сіточками

і монетками, а нині для їх прикрашання використовують бісер. Коли караїмка Світлана Шергене на відкритті кенаси в Євпаторії побачила експозицію старовинних фесок, була просто вражена їхньою красою. Пожалувала, що її батьки, які були ремісниками, не дожили до цього дня. І її захотілося самій відновити для сучасників ці традиційні національні речі одягу свого народу.

С. Шергене за фахом — фармацевт, закінчила І Московський медичний університет і багато років працювала в Сімферополі провізором. Вона розповідає, що тоді вміла плести лише гачком, а бісер ніколи навіть у руках не тримала. Тож для початку уважно роздивилася принесену додому колекційну феску і за її зразком почала кроїти і шити свій перший власний виріб. Потім — другий, третій. Узори для вишивання орнаментів підбирала і компонувала сама за традиційними національними символами і кольорами, доповнюючи їх сучасними мотивами. Деяким, найбільш улюбленим, дає назви. Наприклад, на створення композицій «Південна ніч на Кале» і «Смарагдова

ім'якою».

— Велику радість відчуваєш, коли бачиш, яку форму набуває зав'язана тобою нитка, — говорить май-



Т. Обрінська

льно перед присутніми. А для широкої аудиторії читачів нею видано більше двадцяти авторських збірок з віршами для дітей і дорослих, п'есами для фортепіано, піснями на свої та інших поетів тексти.

А третя учасниця виставки сучасної караїмської творчості — самодіяльна художниця Марина Бобовська-Коген підійшла до фортепіано і заграла кілька творів, присвятивши їх своїй мамі. Вона також грала на цьому інструменті, зачупила до музики її дочку. І хоч вона обрала професію біолога, любов ця залишилася в неї на все життя.

Працюючи в природному середовищі Криму, М. Бобовська просто захочалася в його чудові краєвиди. Освоїла в ізостудії Сімферопольського художнього музею техніку створення пейзажів аквареллю і вони «зазували» в її руках музикою серця, святом для душі: захід сонця, туманна долина в Алупці, хвилі, що б'ються об берег. Згодом до них додалися портрети мами, святителя Луки, літографія Бахчисарайського ханського палацу, зображення геллю караїмської кенаси, натюрморти з кімнатними рослинами.

Все менше залишається в караїмському етносі людей, які знають старі техніки народних ремесел, яких, за описами етнографів, налічувалося більше сімдесяти. Характерні ознаки національного одягу, наприклад, караїми хотіли встановити на основі придданого нареченої в колекції Євпаторійського музею. Однак його збереглося так мало, що зробити цього не вдалося. Не вивчені ще на професійному рівні караїмські орнаменти. Їх відродження в чистому канонічному вигляді відбувається з урахуванням особливостей ворання та його елементів — рукавів, манжетів, поясів, жилетів, головних уборів та аксесуарів, а також колористики: однотонної — зеленої, червоної, фioletової на світі і в клітинку та смужку — на будень, притаманної всім корінним народам півострова.

Караїми прагнуть, щоб їхні діти, як і вони самі колись малими, з інтересом чекали того дня, коли, відкривши скриню чи шафу для пропіतровання, а робілося це кілька разів на рік перед святами, побачили б там вироби своїх предків чи стилізовані під старовину, за якими, немов у практичному посібнику з народознавства, прочитується історія краю, доторення якої, прагнення до гармонії в особистих і суспільних відносинах були причетні і представникам їхньої родини. Один із малих народів Криму — караїмський — своїми щоденними справами доводить, що може жити як етнос і сам зберегати свою давню і неповторну духовність та культуру.

Валентина НАСТИНА

«СВІЛІЦЮ» ВІТАЮТЬ:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
Головному редактору тижневика
«Кримська світлиця»
КАЧУЛІ В. В.

Вельмишановний
Вікторе Володимирович!
Україна — багатонаціональна держава, яка протягом багатьох віків свого існування стала рідною Батьківщиною і для грека, і болгарина, і румуна, і росіянині, і кримського татарина, поляка та інших. Та для українців, які за період свого існування пройшли довгий, вистражданий шлях, Україна — не лише Батьківщина, а колиска національності, бо століттями українську землю палили, нівечили, нишили. Особливо це стосувалося (і досі стосується) нашої мови, наших традицій, які збереглися в основі своїй завдяки сільським жителям, високопінтелектуальній інтелігенції, патріотам України.

Без сумнівів є те, що за 20 років існування тижневик «Кримська світлиця», інколи в дуже складних умовах, ефективно виконує важливу інтегручу функцію в українському суспільстві, чим робить вагомий внесок у державотворчий процес розбудови України. Презентує не тільки у Кримському регіоні, а навіть у всьому світі, Європі українців, як самобутню індоєвропейську націю з розвиненою елітою, утверджаючи її сприйняття як цілісності у багатогранному світовому часопросторі.

У дні славного ювілею широ бажаю Вам, вельмишановний Вікторе Володимировичу, і творчому колективу «Кримської світлиці» подальшого творчого злету у продукції нових знань про Україну та українство, просвітницькій діяльності та збагаченні історичної пам'яті українського народу.

Хай завжди Бог боронить Вас і редакційний колектив «Кримської світлиці» від будь-яких негараздів та зміцнює притаманні тижневику та особисто Вам незламність духу, поетичність творчості, просвітницький хист та невичерпну любов до України та її майбутнього і найголовнішого — дітей і громадян України.

П. П. КОНОНЕНКО,
директор, академік

* * *

Дякуємо долі, що в Криму є газета, яка стала нам рідною і дуже необхідною для проведення уроків на тему «Література рідного краю». У кожному класі на цю тему відведено 8 уроків. Старшокласники з інтересом ознайомлюються з творчістю наших письменників-земляків. Захоплюються вони й поезією поета-сімферопольця Данила Кононенка, особливо його віршем-посланням «Слово до кримських українців».

Ми знаємо, що поет Данило Андrijович ще й багато перекладає з інших мов, зокрема з білоруської. Хотілося б більше дізнатися про цю важливу й цікаву сторінку його творчості. Дуже бракує нам вашого повносторінкового «Джерельця».

Бажаю всім щастя, здоров'я і життєвої активності! Хай в Новому році завжди нас рятуете Віра, Надія, Любов!

Валентина КОВАЛЕНКО,
учитель-методист

м. Сімферополь

* * *

Шановна «Світличко»! Щиро вітаю з 20-літтям! 13 років я передплатачу газету. Вона для мене, як джерельце чистої води. Пам'ятаю всілякі негаразди, які трапилися з газетою, але вона жива і житиме!

Тож бажаю колективу газети успіхів у вашій нелегкій праці! Здоров'я, сили і наслаги!

З Новим 2013 роком! Хай вам заштатить!

В. І. ЮХНО

Сакський район, АР Крим





СТОРІНКИ В ПІДРУЧНИКУ З ПОРТРЕТОМ СОСЮРИ ВЧИТЕЛЬКА СКАЗАЛА ЗАКЛЕЙТИ

Час біжить і біжить нестимно. Все змінюється і забувається. Стирається невпинним плином років. Однак не все. Є в світі те, що залишається з нами навічно, як перше кохання. Ніколи не забуду гірське мальовниче село Тухольку на Львівщині. У ньому над шумилою рікою, відгородженою лише вузькою дорогою, стояла стара двоповерхова дерев'яна середня школа. Ми, старшокласники, не пропускали жодного уроку з українською мовою і літературою, бо дуже любили свою вчительку Любов Іванівну. Вона цікаво розповідала про своє навчання в Кийському державному університеті імені Тараса Шевченка та про хвилюючі, незабутні зустрічі з письменниками Остапом Вишнею, Михайлом Стельмахом, поетами Максимом Рильським, Павлом Тичиною, Андріем Малишком і з Володимиром Сосюрою.

Якось Любов Іванівна принесла на урок невелику книжку в темно-зеленій обкладинці з графічним малюнком-пейзажем індустриальної Донеччини, рідного краю лірика Володимира Сосюри. Збірку віршів «Шоб сади шуміли» вчителька поклава перед собою на стіл. А сама напам'ять читала і читала гарні, ніжні вірші улюбленого поета. А коли декламувала «Любіть Україну», то здалося, нібі тієї митті до кожного з нас звертався поет:

*Юнач! Хай буде для неї твій сміх,
І слози, і все до загин...*

І ось минули літні канікули 1951 року. Прийшли до школи. Чемні привіталися зі своєю вчителькою. Я уважно подивився на неї. Вона була така сумна, як восени над горами вечорове небо. З третінгом у голосі сказала: «Діти, дуже прошу вас, візьміть підручники з українською літературою і розкрыйте їх на сторінках, де є портрети Рильського і Сосюри. Ось клей. Заклейте їх. Я сьогодні захворіла. Піду додому».

У класі запала глибока тиша. Любов Іванівна йшла повільно, тримали її плечі. Навіть склипувала. А ми тоді і не знали чого.

Не знали, що цих добрих щиріх поетів, які над усе любили рідну Україну, цікували не тільки зверху з Москви, а навіть їхні друзі, побратими по перу.

З ГАРМАТОЮ, ЯКУ НАЗВАЛИ ІМЕНЕМ ПОЕТА, БІЙЦІ ДІЙШЛИ ДО БЕРЛІНА

...Була червнева неділя грудного 1941 року. Перед блакитним світанком фашисти скинули смертоносні бомби на Київ. Житомир та інші мирні міста України. Почалася Вєтлиця Вітчизняна війна. Володимир Миколайович відпочивав у місті Кисловодську. Негайно піхав до Києва. Не було такого дня, щоб не виступав перед жителями столиці, її захисниками, бійцями, студентами-добровольцями. Свої вірші читав просто на вулиці, на трамвайніх зупинках, також біля проходних фабрик, заводів. Очевидці запам'ятали останній виступ поета у сквері на Червоній площі (нині Контрактовий майдан), де він з почуттям декламував славнозвісну поему «Червона зима», уривки з віршованого роману «Червонармієць», вірш про Громадянську війну, учасником якої був сам. А ще він на ходу складав короткі і досить влучні вірші-заклики. Ці поетичні імпровізації не збереглися. Було видікло писати їх на аркушах і... відразу віддавав присутнім.

Вже у вересні 1941 року в Харкові вийшла невеличка книжечка поезій Володимира Сосюри «Червоним війнам». До неї війшли шість віршів, напевне, один із них — «Пісня» — був створений у Києві під час виступу поета у сквері.

Поет усім серцем любив колиску свого дитинства — Донеччину, місто молодості Київ, широкий Дніпро. Він дуже переживав, що на його землі жорстокі зайди чинять зло. Переївавши у столиці Башкирії Уфі, написав поетичну мініатюру «Коли додому я прийду». У ній — віра поета в близьку перемогу, його синівська любов. Свідченням цього є строфа:

*Коли додому я прийду
В годину радісну побідну,
Я на коліна упаду
І поцілу землю рідну.*

Можна сміливо сказати, що ця

мініатюра стала прообразом неповторного його вірша «Любіть Україну». Поет усі рветься на згорьовану Україну — на фронт або в партізани. В жовтні їде на літературні виступи до Москви. Там докладає багато зусиль, щоб здійснити його наміри. Однак Володимира Сосюру на фронт не відпускають. Його залишили працювати в Українському радіокомітеті і в Українському партізанському штабі. Та поет не заспокоївся. В 1943 році задоволюють настійливі домагання Володимира Сосюри, його направляють в розпорядження управління фронтів, які вели бої за Україну. Цього року засновується фронтова газета «За честь батьківщини». У складі її редакції разом з письменниками Андрієм Малишком, Любомиром Дмитренком був і Володимир Сосюра. Як військовий кореспондент він вийходить у діючі війська, зустрічається з воїнами, читає їм нові вірші.

Бійці однієї артилерійської батареї назвали його іменем гармату, з нею

сподобались. Та радість виявилася короткою.

Вірш «Любіть Україну» прочитав у перекладі великий ідеолог комуністичної партії Радянського Союзу неосвічений Лазар Каганович. Прочитав і замислився. Відчув небезпеку: патріотичні почуття не до вождя, а до свого народу. Цього допустити було не можна. Він люто ненавидів український народ, його мову і поезію Тараса Шевченка. Із столичних висот почали розпинати за велику любов до рідного народу українського поета Володимира Сосюру.

НЕСПОДІВАНІЙ ВИРОК

2 липня 1951 року газета «Правда» друкує статтю Лазара Кагановича «Проти ідеологічних перекручень в літературі», ось що писалося в ній: «Вірш В. Сосюри «Любіть Україну» викликає почуття розчарування і протесту... Не таку Україну оспівує у своєму вірші В. Сосюра. Під такою творчістю підпишеться будь-який недруг українського народу з націоналістичного табору. Скажімо, Петлюра,

кою в пресі Олекса Новицький та Леонід Новицький. Вони були змушені це зробити як редактори, котрі надрукували його вірш «Любіть Україну». Та дуже боляче, що критикували свого братом по перу Андрій Малишко і Степан Крижанівський. Вони мали можливість ухилитися від «паплюження» свого колеги.

ВІРШІ, ЯКІ НЕ СЛУЖАТЬ НАРОДУ

У липневому номері журналу «Вітчизна» за 1951 рік літератори П. Моргаєнко та В. Речмедін разом надрукували свою працю «Вірші, які не служать народу». В них обличили брудом не лише вірш «Любіть Україну», а й твори поета: «Уся в квітках сіє Україна», «О море могутче» та багато інших віршів, в яких Сосюра оспівував красу рідного Донбасу. А вірш «Знов село» назвали попеліщем минулого. Любов поета до природи — пасивної і спогляданою, хоч це зовсім не так.

Володимир Сосюра витримав усі удари. Пізніше він написав чудові

слізи. Його хвилювання передалося присутнім. Вдячні горілівчани найбільше квітів подарували Володимирові Сосюрі.

Того ж вечора Семен Цвант запіват Сосюру: «Володимире Миколайовичу, чому ви не читали нових віршів?». Він якось сумно подивився на молодого поета і промовив зі щемким болем: «Нових читати мені не можна».

Ситуація змінилася після смерті Сталіна й арешту друга Кагановича Берії. ХХ з'їзд партії повністю реабілітував вірш «Любіть Україну». Після з'їзду зі сталінських концтаборів повернулася до поета його дружина Марія Гаврилівна. Вона дуже любила свого Володі і ніколи не була ніяким агентом КДБ.

УСІМ ПРОЩАЮ

Одного зимового вечора я заїхав до помешкання, де жив раніше мій улюблений поет і вчитель Володимир Сосюра. Марія Гаврилівна запросила до робочого кабінету. Тут все було так, як і за його життя. На стінах — картини, подорожні дружами-художниками, фотознімки поета. На поличках — його книжки і багатьох письменників. Багато цікавого розповіла з життя поета Марія Гаврилівна. Вона прочитала напам'ять деякі його вірші. Поскаржилася на те, що в Києві є літературні музеї Павла Тичини, Максима Рильського, а Володимир Сосюра — немає. Підійшла до шафи, вийняла коричневого кольору старі туфлі Сосюри, пригорнула до грудей і заплакала. Прожила вона в скруті одинока без Володимира Миколайовича понад тридцять років.

У січні 1965 року Володимир Сосюра дуже захворів. На його здоро́в'я вплинуло і судилище над віршем «Любіть Україну», і постійне цікавлення заздрісніх літераторів. Його поклали до лікарні. Свіжого зимового ранку поет попросив дружину відчинити вікно. Підійшов до нього, розпростер руки і при відході у вічність встиг сказати: «Маріє, усім прощаю». 8 січня 1965 року зупинилося порване інфарктами гаряче серце Володимира Сосюри. Але старість і хвилини над ним не мала влади. Він у своїй поезії залишився для нас вічно молодим.

Над притихлим зимовим Києвом все летіли і летіли срібні сніжинки роюми ось так, неначе у віршах поета. Вони пролітали над мовазною і вічною домівкою — Байковим цвинтарем. Тут поволі опускалися, падали на замерзлу землю.

Падали, холодні запечалені. Над труною, в якій лежав утомлений соловей України Володимир Сосюра, стояли довкола захурені родичі, його близькі друзі, письменники, вчені, військовослужбовці, громадські діячі столиці, гости — шанувальники його творчості з багатьох міст України. Тужив за улюбленим поетом, чуйною людиною Андрій Малишко. На віях застигли сльозини невимовного болю. Із гіркою думав про те, що нізащо били, картали співця. І чи простить це йому та іншим письменникам Сосюра?

Як справжній великий поет і людинолюбець, він простив. В останньому своєму прозовому романі «Третя рота» він написав: «Я всім прощаю і всіх люблю».

Нам залишив Володимир Миколайович велику спадщину — понад 60 своїх книжок. Його шедевр «Любіть Україну» — то заповіт, то заклик нам усім, щоб серцем своїм і своїми ділами любити молоду Україну, зберігати і відроджувати національну культуру українського народу. Не давати зайдам, чужинцям з п'ятю колонами глумитися і знищувати українську слов'яну мову!

Володимир Сосюра був і залишився для нас великим поетом, чителем, громадянином, патріотом. І сьогодні ми повинні повернутися обличчям до класики, до українських цілющих джерел, до материнської співучої мови, до нашої народної змістової, барвистої, хвилюючої народної пісні, як це робив Володимир Сосюра. Класична поезія — вічна, як наша земля, як небо над нею. Вічна і поезія нашого Сосюри. Молоді варто звертатися до творчості цього геніального поета, вчитися у нього. Взірцем є його неперевершенні ліричні вірші.

Володимир КАПУСТИН, поет, публіцист, член Національної спілки письменників України

ВОЛОДИМИРА СОСЮРУ СУДИЛИ... ЗА ЛЮБОВ

ГЕНІАЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА, ОДНОГО З НАЙТОНІШІХ І НАЙПРОНИКЛИВІШІХ ЛІРИКІВ ДВАДЦЯТОГО СТОЛІТтя ВОЛОДИМИРА МИКОЛАЙОВИЧА СОСЮРИ НАГОРОДЖУВАЛИ ВИСОКИМИ УРЯДОВИМИ НАГОРОДАМИ, А ЗА ЗБІРКУ ВІРШІВ «ЩОБ САДИ ШУМІЛИ» У 1947 РОЦІ ЩЕ Й УДОСТОІЛИ СТАЛІНСЬКОЮ ПРЕМІЄЙ ПЕРШОГО СТУПЕНЯ. ТА НЕВДОВЗІ ПРОТИ ПОЕТА РОЗПОЧАЛИ БРУДНЕ СУДИЛИЩЕ.

Бандера і такі інші.

Це був вирок, що не підлягав оскарженню. 2 липня 1951 року всі центральні газети передрукували редакційну статтю «Правди». І це був безпрецедентний випадок у літературному житті, коли вся стаття присвячується одному ліричному віршеві, що напередодні декади надруковував ленінградський журнал «Звезда».

Журнал письменників України «Вітчизна» в липневому номері проголошував: «У вірші Володимира Сосюри немає образу, — нашої соціалістичної Батьківщини, Радянської України...». Та жодних підстав для такої розправи над поетом вірш «Любіть Україну» не давав. Це був зручний привід розпочати залікувану кампанію проти тих, котрі перемогли в жорстокій війні і відчули себе особистостями, синами свого народу. Вільний дух — ворожий для системи гноблення, і саме вона прагнула знищити його в образі Володимира Сосюри. Почали шукати подібних до нього поетів і інших республіках.

Терміново було скликано збори письменників-комуністів Києва, які два дні викривали «націоналізм» Володимира Сосюри та інших письменників. Письменники чотири дні обговорювали один вірш Володимира Сосюри. Такого ще не було ніколи. «І скільки я не казав, — згадує Сосюра, — коли мене почали бити у всеукраїнському масштабі всі організації... і навіть у всесоюзному шукали в кожній республіці свого Сосюру — ламали йому ребра, били під душу, як мене на Україні, і скільки б не казав, що виправив «Любіть Україну» (їдеться про заміну рядка «без неї — ніцоми, як порох, як дим» інтернаціональним рядком «між братніх народів, як садом рясним» — В. К.), мені не вірили і били до самозубаття. Багато хто при цьому забруднився».

Звичайно, можна погодитися з тим, що тоді виступили з критикою вірші і били до самозубаття. Багат



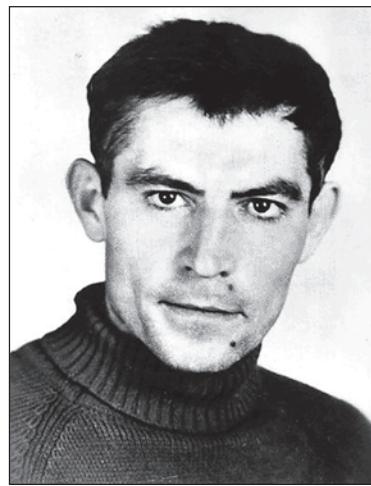
Палаючим смолоскипом мені уявляється Василь Стус — людина-легенда, один з найвидатніших українських поетів ХХ ст., який словна виконав обов'язки письменника й громадянини. Про його перші поетичні публікації я зінав ще у 1959 році з «Літературної України». Але скажу відверто: його вірши тоді мені подобалися, але не вражали. Тому знайомство наше відбулося, швидше, на грунті його перекладацької діяльності. А звів нас обох поет, якого ми безмежно любили, — Райнер-Марія Рільке. Ще навчаючись у Харківському університеті, я захоплювався творчістю Рільке, і навіть дипломна моя робота була пов'язана з ім'ям цього поета («Україна в житті й творчості Рільке»). Крім того, ще в студентські літа я переклав дві «українські» новелі Рільке та кілька його поезій. Ця моя робота збіглась в часі з діяльністю київської школи перекладачів, яку очолював Григорій Кочур. Саме тоді перекладачі з цієї школи почали опановувати твори Рільке, і кілька його поезій було опубліковано в київських журналах. Серед тлумачів Рільке мені найбільше імпонував В. Петрик, яким я і поцікавився у Г. Кочура під час нашої зустрічі. Він мені тоді й розкрив цей псевдонім: під ним, як виявилось, «ховався» Василь Стус. Тому, переїхавши вже до Києва, я прагнув з ним познайомитися.

В один з осінніх вечорів 1969 року я вирішив відвідати опального тоді вже поета, який, як зараз пам'ятаю, мешкав у Святошині, по вул. Львівській, 62. Незважаючи на те, що Стус у цей час був уже персоною нон грата, я все ж таки вирішив не вдаватися до посередника, хоча й розумів, що знайомство буде непростим. Стус жив у невеликому приватному будиночку з садом. Мене зустрів доволі кремезний високий чоловік моїх років (нам було тоді за 30), з дещо блідим обличчям, короткою чорною зачіскою. Вражали темно-карі очі й різко випнуте наперед підборіддя. А в погляді було щось від орла. Ми познайомились. Стус, як і треба було сподіватися, зустрів мене стримано, але коли я розповів про мету свого візиту, показав йому щойно надруковані у «Вітчизні» дві «українські» новелі Рільке з передмовою М. Бажана, він дещо розтанув, а потім і взагалі виявив до мене зацікавлення. Очі його вже сяяли добрими вогнями й лагодою, і він витяг зі своєї книжкової шафи щойно видані твори Гете, де було вміщено й кілька перекладів В. Петрика. Він сказав, що з цього псевдоніма він не робить таємниці, просто не хоче дратувати своїм справжнім прзвищем кадебістів, які гуртами ходять за ним. Це лише початок, сказав він, і додав, що в нього є вже чимало інших перекладів з Рільке.

Потім ми почали читати одне одному свої переклади з Рільке. Знаю, що я читав «Народження Венери» та кілька дрібних віршів, а він — одну з «Дуйнянських елегій» і, здається, два «Сонети до Орфея», які справили на мене особливе враження. Стус читав глибоким, дещо протяжним голосом. Вабила його чудова мова, хоча й дещо рафінована, і техніка вірша, про що я тоді й сказав Василеві. Ми довго тоді говорили про Рільке, увійшли, можна сказати, в екстаз рільківської теми й зійшлися на одному: будемо разом готувати українське видання поета. Того ж вечора домовилися, що я буду перекладати вірші з «Книги годин» та «Нових віршів», а Стус — «Сонети до Орфея» та «Дуйнянські елегії».

Перше мое враження від зустрічі зі Стусом було таке, що він — людина гордої вдачі, іноді навіть видавається недоступним. Але коли входив у розмову чи дискусію, то напруга зникала. Хоча, звісно, характер у нього був непростий. Проте підкупала його висока інтелігентність і ширість. Під час тієї зустрічі я позівомив Василеві, що минулого 1968 року вступав до аспірантури Інституту літератури на той самий відділ, де колись навчався, але мене «зрізав» М. Шамота. І треба тоді було бачити Стусове обличчя: він з огидою висловився на адресу цієї людини, зримувавши це прізвище зі словом «підплота», і швидко перевів розмову в інше русло.

Ми чимало говорили також і про український літературний процес. Стус заперечував творчість багатьох наших радянських письменників, як він сказав, «закомплексованих у комунізмі», але високо оцінював неокласиків, зокрема М. Зерова. Окрім виділів П. Тичину, але сказав, що він цінний для нас лише ранньою творчістю, бо в подальшій своїй поезії зрадив себе. Пам'ятаю, що з захопленням говорив про В. Свідзинського. З класиків дуже тепло відгукувався про М. Коцюбинського, і це мені особливо імпонувало, бо я тоді просто марив цим письменником. До М. Рильського й М. Бажана ставився з



ПАЛАЮЧИЙ СМОЛОСКИП

(СПОГАД ПРО ВАСИЛЯ СТУСА. ДО 75-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

поговою, але не більше. Зі своїх колег особливо шанував Ліну Костенко та Миколу Вінграновського. В останнього був просто закоханий, сказав, що його багато що повзув з цією людиною.

Я не з усім погоджувався, про що говорив тоді Стус. І хоча ми трохи дискутували, я помітив, що Василь дуже поважає опонента, культурно й виховано намагається схилити мене до своєї позиції. Дискутувати з ним було цікаво й корисно. Коли він входив у дискусійний запал, його карі очі, із зведеними, мов крила війновичого орла, чорними бровами, горіли, сипали іскри гніву, а мова лилася, як горський струмок. З тодішньої нашої розмови я зрозумів, що Василь добре зінав давнім філософією, оперував іменами Солов'я, Платона, Сенеки.

У Стуса було дуже характерне обличчя. Здається, Вінграновський якось висловив думку, що Василь мав чудовий типаж для актора. І в цьому була рация. Коли він говорив про друзів, його обличчя сяяло добротою і становало напрочуд світлим, а коли мова заходила про недругів, воно робилося колючим, підборіддя виходило наперед, опускалося куточки губ.

Коли ми вже прощалися, Василь дав мені свій номер службового телефону. Він працював тоді у відділі технічної пропаганди старшим інженером. Хоча просив не зліживати дзвінками, бо телефон цей, за його висловом, «на прив'язі». Я все розумів, і радив йому краще телефонувати мені в «Наукову думку», де я працював редактором.

Ми зустрічалися рідко: найчастіше на вул. Володимирській (біля готелю «Театральний») або в книжковій крамниці «Поезія» (розташувалася тоді на вул. Пушкінській). Читали одне одному нові переклади з Рільке, а часом і власні вірші. Але життя вносило свої корективи, і Рільке поволі відходив у нас на другий план. Запам'яталася запальна наша дискусія про П. Тичину в крамниці «Поезія», коли В. Стус переконував мене у трагедії поета (саме тоді він активно працював над своєю розвідкою «Феномен доби»). Я теж неоднозначно ставився до Тичини, але тоді ще не міг повністю сприйняти всю трагедію поета. Мені він дуже імпонував як людина високогуманістична, музыкальна, загалом багатогранна у всіх відношеннях. І все ж пізніше я дійшов висновку, що Стус мав право: це була трагічна постати його шедеври, як «Феномен доби»

Стус був носієм вічного нескореного духу нашого народу. Той, хто хоч єдиний раз поговорив з ним, уже ніколи не міг забути про нікливих думок Василя про долю нашого народу та його культуру. Мені, зокрема, не довелося зустріти серед сучасників людину, яка б з таким болем і проникливістю кидала вбивчі стріли у власний народ. Так міг говорити лише той, хто його безмежно любив. Таким, до речі, був і Євген Маланюк. Якими ж рідними і схожими були їхні душі, та ю в творчості їхній було чимало спільногого. Василь не любив позерства, ненавидів нещиріх людей, двоєдущності. Особливо таврував кадебістів, запоранців чи сексотів. Його морально-психологічна система цього просто не сприймала. Коли я його слухав, то думав: така людина за будь-яких обставин не може стати зрадником, і це було справді так.

Під час наших зустрічей ми чимали говорили про музику, іноді навіть зустрічалися на концертах (він завжди бував у товаристві своєї дружини Валентини). Стус любив класику, зокрема Бетховена, а з українських композиторів — Лисенка і Лятошинського. Серед співаків обожнював Гмірю, називав їого просто геніальним. Якось я повідав йому, що працюю над «Словником співаків України». І треба тоді було бачити його очі: вони заблишили вогниками добра й любові. Він не

(П. Тичина) та «Знікоме розцвітання» (В. Свідзинський), яким рівних у нашій літературі поки що немає.

Наші дискусії з ним у царині зарубіжної літератури не були для мене безлідними. Мабуть, завдяки В. Стусу я почав досконаліше вивчати західний літературний процес, що мене пізніше й привело до викладацької роботи в Кіївському педінституті. Тут я фактично завершив кандидатську дисертацію, що знову ж таки стосувалася Рільке («Філософсько-поетична концепція слов'янства творчості Р.-М. Рільке»), на яку мене благословив В. Стус. На жаль, захистити мені її не пощастило. Моя педагогічна діяльність обірвалася: я був звільнений з інституту за національні погляди.

Остання наша зустріч зі В. Стусом відбулася, як зараз пам'ятаю, 27 січня 1971 року на 80-річному ювілейному вечорі П. Тичини, куди ми обидва не могли не прийти. Стус, звісно, не міг бути серед виступаючих, але в кулуарах він сказав більше правди про П. Тичину, ніж ті, хто захльбувався у своїх виступах від геніальності поета. Стус любив Тичину, можливо, більше її ширіше за них, але мав мужність заявити тоді, що Павло Григорович знищив себе як поет в угоду комуністичної ідеології. Стус визнавав лише чотири збірки Тичини, решту ж відкидав, навіть «Похорон друга» та «Срібної ночі»,

бібліотеки, щоб написати статтю «Дешо з думок наших попередників», і йому потрібні були першоджерела. У Стуса було обмаль часу і, звісно, ніякої мови про нашу зустріч бути не могло. Мені пізніше говорив Ярослав Дзира, що ту статтю, після її написання, внесла з бібліотеки довірена особа поета, бо приходи Василя обшукували кафедри. Цікаво, що ту статтю мені вперше довелося друкувати в журналі «Україна», де я тоді працював (1990 рік), і я ще раз тоді пережив усі перипетії тодішнього дня в бібліотеці.

Більше я Стуса не бачив. Пізніше, в травні 1980 року, я почув про новий його процес: Василь був засуджений на 15 років тaborів суверенного режиму. Я відчував, що поет уже живим не повернеться. Так воно, на жаль, і сталося: помер він 4 вересня 1985 року при обставинах, які сьогодні ще достатньо не з'ясовані. Немає одностайній думки, як помер Стус: одні вважають, що Василь сам свідомо пішов на смерть, інші думають, що він був убитий наглядачами за наказом високого начальства. На користь другої версії існує думка, що В. Стус треба було знищити хоча б тому, щоб він не додержав Нобелівської премії, на яку був перед тим висунutий. А мертвим, як відомо, цю премію не присуджують. Але як би там не було, а поета, громадянина, вояна знищила комуністична система.

Коли восени 1989 року відбулося перепоховання В. Стуса та його побратимів по неволі О. Тихого та Ю. Литвина, я взяв участь у цьому скорботному заході і провів Василя в останню дорогу на Байкове кладовище. Це була перша в моєму житті така масштабна похоронна акція, яка відбувалася з усіма національними атрибутиами і звичаями, було чимало вінків, ікон, прапорів та інших символів. За трунами йшли численні делегації з різних куточків України. Людей було так багато, що пробитися до місця поховання було неможливо. Але всі промови було чути: запам'яталися виступи І. Драча, М. Коцюбинської, М. Гориня. Казали, що від часу Шевченкових перепоховань Україна не знала такого велелюдного паломництва людей, які йшли за трунами цих мучеників.

Таким і запам'ятався мені Василь Стус — гордим, гнівним, завжды впевненим у виції правоті Істини, готовим служити Добру й Красі. Сьогодні В. Стус, здається, посправжньому оцінений сучасниками, які були глухими за його життя. Видані його твори, і це добре. Його творчість відзначена Шевченківською премією і він посмертно прийнятий до Національної спілки письменників України. Але особа його, як на мене, залишається і сьогодні ще загадкою. Досі не можу злагнути незграбну внутрішню міць його натури, здатність протестувати проти сил зла. Ми, мабуть, ще не усвідомили, кого ми втратили в його особі. Я глибоко переконаний, що В. Стус випередив своє покоління на кілька десятиліть. Він жив відрізно від своїх сучасників, мислячи зовсім іншими категоріями. Його так ніхто не зрозумів, навіть ті, що стояли до нього близько. Це була людина великої сили Духа й Волі, людина Шевченківського кореня...

Іван ЛІСЕНКО,
заслужений діяч мистецтв
України

У читальному залі гуманітарної літератури Кримської республіканської установи «Універсальна наукова бібліотека ім. І. Я. Франка» 8 січня представлена експозиція матеріалів «Незламний лицар правди і свободи», присвячена 75-річчю від дня народження українського поета, публіциста, літературознавця, громадського діяча, а з 2005 року Героя України Василя Семеновича Стуса (1938-1985 рр.).

Василь Стус — людина, що персоніфікує вічний непокірний дух українського народу. Він належав до плеяди так званих «шістдесятників» — опозиційно налаштованих представників творчої молоді, які активно боролися за відродження національної культури, протестували проти сталінського режиму. Творча спадщина Стуса складається із багатьох віршів і низки критичних статей, перекладів українською мовою творів Кіплінга, Бодлера, Гете, Рембо, Лорки, Верлена, Рільке.

Незважаючи на нескінченна гоніння та переслідування, поет жив напружени

У ці дні Різдвяних свят, коли пішов у минулє весь бруд останньої виборчої кампанії, вщухла історія наколо чергового фальшивого «кінця світу», коли на зміну старому року вже надходить новий, людина мимоволі починає замислюватись, щось аналізувати, про щось міркувати.

От і я, простий українець з Криму, озираючись в минуле, пригадуючи баталії політичного і громадського життя нашої молодої держави, та подій, що відбулися за останній рік на півострові, на жаль, вкотре змушений констатувати дуже низький рівень активності, свідомості і згуртованості українців Криму.

Але висновки робити легко, тим більше, коли вони очевидні. Важче дослідити причини, знайти витоки проблем та шляхи їх вирішення.

Тому закликаю усіх, хто читає ці рядки, долучитися до розмови, викласти власні думки і бачення, окреслити ті дії та заходи, що, на вашу думку, здатні покращити ситуацію.

Крим — багатонаціональний. На теренах півострова мешкають представники понад 100 етносів. Але чи є це виправданням такої «непомітності» українців у Криму? На мою думку, ні. Адже представники інших народів є досить рішучими і активними у відстоюванні своїх позицій та інтересів.

Яскравим прикладом є росіяни, які мають 97% (понад 600) загальноосвітніх шкіл з російською мовою навчання, сотні церков, храмів, каплиць та інших культових споруд Московського патріархату, безліч російськомовних друкованих видань, телевізійних каналів, інтернет-ресурсів. На півострові зареєстровані і провадять активну діяльність такі проросійські партії та об'єднання, як «Руський блок», «Русская община», «Русское единство», «Родина», «Прогресіві соціалісти Наталія Вітренко», кілька «казачів» об'єднань та інші. Всі ці сили завзято, а часто і нахабно, агресивно, відстоюють інтереси Росії та російськомовних мешканців півострова, водночас сіючи ненависть до всього українського, поширюючи байки про «примусову українізацію» та «український неонацізм».

Не менш активними є і кримські татари. В питаннях, що стосуються захисту їхніх національних прав та свобод, вони згуртовані й активні. Жоден утиск, спрямований проти їхніх національних інтересів, не залишається без адекватної реакції. На центральних вулицях і площах міст зираються багатотисячні мітинги, демонстрації, пікети. Лідери вигоношують свою позицію, дають оцінку, ставлять завдання та вимоги до влади.

Чому не чути нас, українців? Чому в нас пишно і з розмахом, на центральній площі міста відзначається День пропорта та День Збройних Сил сусідньої держави, а на українські свята до погруддя Шевченка збирається купка українців? Чи нас у Криму

вже не залишилось зовсім? Чи, може, нас усе влаштовує? Чи наш дух полонили страх і рабська покора? У чому причина? Давайте спробуємо розкласти все по логіях.

Говорячи про чисельність української громади Криму, різni джерела наводять досить суперечливі дані, але ця цифра коливається в межах 500-700 тисяч. Погодтеся, що це немало. За офіційними джерелами, лише в Севастополі українців нараховується 81 тисяча (21%), в Сімферополі — 79 тисяч (22%), Ялті — 38 тис. (26%), Феодосії — 19 тис. (31%). Порівняно високий відсоток українців у таких містах, як Краснопerekops'k (37%), Керч (36%), Джанкой (27%), Саки (25%), Алушта (23%). Всього в містах Криму, за переписом 1989 року, мешкає майже 330 тисяч українців. Ще більша

нас українцями. Жодна українська патріотична партія чи громадське об'єднання в Криму не має навіть свого приміщення, де можна було б проводити збори, з'їзди тощо.

Такий стан речей НЕ МОЖЕ НАС ВЛАШТОВУВАТИ. Але чому так сталося? Невже з волі Божої? Ні. Господь дарував нам найпрекрасніші і найродючіші в світі землі. Дав можливість бути господарями у власній незалежній країні. В тому, що ми не користуємося цими дарами, а віддали їх на наругу чужинцям-українобофам, є лише наша провіна. І лише ми здатні змінити ці сумні і невітшні реалії.

Я розумію, що багато хто зневирився, хтось змирився зі становим речей, хтось асимілювався, «русифікувався» і зрікся свого коріння, хтось знеслився самотужки плисти проти течії, когось слама-

пала та інших звичаїв. Хтось має гарний голос, інший — добрий організатор, що хотить — фаховий юрист. Комусь, можливо, бракує вільного часу, проте має змогу надати матеріальну або ж фінансову допомогу, інший, напіваки, обмежений у фінансах, але має бажання і можливість зробити конкретну корисну справу. Якщо ми станемо цілісною, організованою і активною спільнотою, нам вдастся все, що б ми собі не намітили. Поодинці ми слабкі і непомітні. Лише об'єднавши зусилля і можливості кожного, ми перевіримось на реальну, діеву та впливову силу.

Прикладом може слугувати те, що свого часу ми відстоїли і вберегли від знищення шляхом рейдерського поглинання «Кримську світлицю». Минулого року, після шестиричного спротиву влада Сімферополя нарешті ухвалила рішення про виділення земельної ділянки під забудову Храму Христа Спасителя (УПЦ КП). Сталося це лише завдяки активним і узгодженим діям українських патріотичних сил півострова разом з українською спільнотою, що організувала громадський тиск на місцеву і центральну владу.

Тому я звертаюсь до кожного українця Криму особисто і закликаю — ЗГОЛОШУЙТЕСЯ! Зробіть перший крок. Просто повідомте про те, що ви є, вкажіть ваші контакти і надайте хоча б загальну, стислу інформацію про себе (назву міста чи селища, де ви мешкаєте, ваш вік, освіту і фах, коли і за яких обставин ви виїхали з Криму). Якщо ви маєте в Криму родичів чи знайомих українців, повідомте їм цю інформацію, переконайте відгукнутися, або ж, з іншої згоди, самі відпишіть іхні дани. Цей своєрідний реєстр української спільноти Криму стає основою нашого подальшого еднання, відродження й ефективної діяльності.

Прошу також надсилати на мою електронну скриньку або в редакцію часопису «Кримська світлиця» свої ініціативи, пропозиції, побажання щодо політичного, культурного, соціального, духовного та національного відродження української спільноти Криму.

На завершення хочу привітати всіх вас з Новорічними та Різдвяними свята. 2013 рік — рік Змії. Тож бажаю всім нам у новому році змінної мудрості, і як змія скідає з себе стару шкіру, так і ми нехай в новому році позбудемось поступливості, байдужості, покірності та відродимо в собі дух, честь та гідність справжнього українця.

Смачної вам куті, миру і спокою вашим родинам, щастя, любові, достатку, віри в себе та великих звершень на благо України!

Христос народився!
Славімо його!

З повагою,
Ігор ДУДА
м. Сімферополь

Мої контакти: e-mail:
nashi_v_krimu@ukr.net

Телефон: 098-508-11-07

«БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В РОДИНІ — НЕ БУДЕ УКРАЇНИ!»

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ НАН УКРАЇНИ

Ми, представники наукових установ Національної академії наук України, усвідомлюємо значення українських родин у справі збереження українського етносу, визначальною ознакою якого є українська мова. Відомо про те, що цигани, вірмени, грузини, азербайджанці, узбеки, таджики, росіяни та інші, мешкаючи в Україні або в інших державах, спілкуються між собою своєю рідною мовою. Це — традиція їхніх народів і гарантія їхнього самозбереження.

Ми віримо в те, що, незважаючи на складні умови, несприятливі для щоденного збагаченняного словникового запасу в усіх царинах суспільного життя, українці здатні у своїй Державі спілкуватись і вдома, і на роботі українською мовою. Тим самим ми можемо всі разом зберегти наш прадавній український етнос. Пам'ятмо: «Без української мови в родині — не буде України».

Звернення підписали: директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, академік НАН України М. Г.

Жулинський, академік НАН України І. М. Дзюба, академік НАН України Б. І. Олійник, член-кореспондент НАН України Д. С. Наливайко, член-кореспондент НАН України М. М. Сулима, директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор П. Ю. Гриценко, академік НАН України В. Г. Дончик, директор Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, академік НАН України В. Г. Скларенко, директор Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, академік НАН України Г. А. Скрипник, директор Інституту народознавства НАН України, академік НАН України С. П. Павлюк, директор Українського мовно-інформаційного фонду НАН України, академік НАН України В. А. Широков, академік НАН України Г. П. Півторак, член-кореспондент НАН України І. Р. Вихованець, С. Я. Єрмоленко, Н. Ф. Клименко, О. Б. Ткаченко, В. І. Наулко, В. В. Німчук, Р. П. Радищевський.

Кримський Майдан

11

СІЧЕНЬ

11

Народився:

1893 р. — Михаїль Семенко, український поет.

Померли:

1647 р. — Петро Могила, святий, політичний, церковний і освітній діяч України, з 1633 до 1647 року митрополит Київський і Галицький.

1888 р. — Осип Фед'євич,

український поет, співець

Буковини.

1901 р. — Степан Ніс, український фольклорист, етнограф і письменник.

1916 р. — Леся Мартович,

письменник-сатирик.

1998 р. — Борис Нечерда,

український поет-«шістдесятник».

12

Народився:

1907 р. — Сергій Корольов,

видатний український вчений у галузі ракетобудування

та космонавтики, конструктор.

13

Старий Новий рік.

Традиція відзначати Старий Новий рік пішла від рождення Юліанського календаря (календаря старого стилю) та Григоріанського календаря — того, за яким зараз живе весь світ.

Рождіння складає 13 днів.

У цей день в Україні святкують Щедрий Вечір або свято Меланки.

Народилися:

1877 р. — Левко Мацієвич,

український інженер-конструктор, винахідник, політичний діяч; перший український авіатор.

14

Народилися:

1882 р. — Іван Огієнко (митрополит Іларіон), український православний митрополит, мовознавець, історик церкви, культурний діяч.

1898 р. — Юрій Горліс-

Горський, письменник, старший Армії УНР.

1937 р. — Євген Гуцало,

український прозаїк, поет,

публіцист, кінодраматург,

лауреат Шевченківської премії.

Померли:

1803 р. — гетьман Кирило Розумовський.

1966 р. — Сергій Корольов,

конструктор ракетно-космічних систем.

15

Народився:

1776 р. — у Львові вийшов

перший примірник «Gazette de Leopolis» первого відомого

періодичного видання на території України.



Я ТОЙ, що духом не скоривсь

У РОСІЇ протягом трьох років активісти Воркутинської громадської організації «Україна», Сиктивкарської громадської організації «Покаяння» і автори-укладачі Марк Каганцов, Євдокія Лісова, Анатолій Попов і Юрій Тагіров знайшли і опрацювали вірші 25 українських поетів, які зазнали переслідування, за свої переконання відбували покарання в концтаборах Воркути. Значна частина авторів у лавах ОУН і УПА боролися за незалежну Україну. Є такі, що в радянській армії воювали проти німецько-фашистських загарбників, а в ОУН і УПА – за незалежність Батьківщини. А поет-перекладач Григорій Коучур не воював. Однак його відправили в шахти Інти за безпідставними звинуваченнями. Комуністична влада винищувала талановитих українців. Проте Коучуру пощастило вижити. Він став лауреатом премії імені Тараса Шевченка та імені Максима Рильського. Табірний побратим Коучура, ветеран ОУН-УПА Дмитро Паламарчук був

відзначений перекладацькою премією ім. Максима Рильського.

Син політ'язни Марк Каганцов переклав вірші російською мовою. Так була підготовлена до друку двомовна книга «Я той, що духом не скоривсь». Стислі біографічні довідки авторів теж опубліковано двома мовами – українською і російською. Також подано фото авторів, але не всіх. Про деяких не вдалося розшукати ні біографічних відомостей, ні фотографій. Якимсь дивом збереглися лише вірші.

Лейтмотивом збірки «Я той, що духом не скоривсь» є любов до України, рідної мови, сила нескореного людського духу. Книга нещодавно вийшла друком у Києві.

21 грудня в історико-краєзнавчому музеї міста Ірпінь на Київщині Юрій Тагіров презентував книгу нескореної української поезії. У передмові до видання Юрій Ібраємович зазначає: «У віршах зустрічаються рядки, які упередженим читачем можуть



бути названі «антirosійськими». Потрібно розуміти, що це не «антirosійські», а антиімперські, антисталінські рядки. СРСР, особливо сталінського періоду, був такою ж в'язницею народів, як і Російська імперія! (Згадаємо вірш геніального Т. Г. Шевченка). Необхідно підкреслити, що після насильницького приєдання до СРСР в 1939 році областей Західної України значна частина населення безвинно постраждала, і в умовах «советизації», жорстоких репресій люди сприймали як недругів усіх, хто спілкувався з ними російською мовою. А це, як правило, співробітники НКВС, військові, міліція, партійні та адміністративні працівники. Ми сподіваємося, що читачі не запідозрять нас у недотриманні політкоректності або, тим більше, в розпалюванні міжнаціональної ворожнечі, а навпаки – проімуться розумінням того страшного минулого, яке спіткало всі народи колишньої тоталітарної держави».

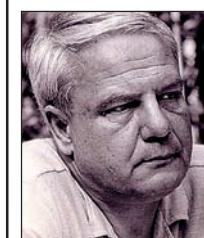
На презентацію прибув Андрій Коробань, один із небагатьох уцілілих авторів. Під час Другої світової війни він підлітком спільно з батьком співпрацював з антифашистським підпіллям у Сімферополі. Після війни Коробаня двічі ув'язнювали за критику радянського режиму. Реабілітували в обох справах. Андрій Коробань брав активну участь у створенні Товариства політ'язнів і репресованих, був у Народному Русі України. Андрій Михайлович поділився своїми спогадами з учасниками презентації.

Книга «Я той, що духом не скоривсь» буде особливо корисною українцям, які живуть у Росії, вона допоможе не забути або пригадати рідну мову, нагадає про долю нашого народу в тоталітарній імперії. Водночас збірка буде цікавою всім як пам'ятка нескореності українського духу, як зразок талановитої поезії, створеної переважно в неволі.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ,
директор Ірпінського історико-краснавчого музею

На фото Анатоля Зборовського: Юрій Тагіров і Андрій Коробань

ВОЛОДИМИРУ БУКОВСЬКОМУ - 70!



30 грудня 2012 року виповнилося 70 років Володимиру Буковському – одному з найвидатніших пionерів Руху за права людини.

Своє громадянське служіння Володимир почав ще зі школи. Важко переоцінити роль цієї людини, яка пройшла крізь рукотворне пекло спеціальних психіатричних закладів, роки тюрем і концетраційних таборів, депортаций з рідної країни, але він не зломився, не зрадив нікого з друзів і до цього дня залишається неприміреним противником насильства і обмеження людської свободи.

Володимир ніколи не вважав і не вважає себе політиком, але завжди і за всіх обставин він залишався Людиною і правдолюбцем.

Сам з цієї причини його ненавидять усяко-го роду диктатори і деспоти. Сам факт, що адміністрація сьогоднішньої Росії вважає його персоною non grata і йому заборонено в'їзд в його рідну країну, говорить багато про що. Я не втівнений, що багато молодих людей знають, що з ім'ям Буковського пов'язане відродження громадянського суспільства в самому серці тоталітарної комуністичної системи, що він був ініціатором вільних читань на Маїку на початку 60-х років минулого століття, що він стояв біля витоків Руху за права людини в СРСР, що він часто виступав на захист етнічних і релігійних меншин, що йому великою мірою належить заслуга у викритті використання психіатрії політичних цілях, у викритті нелюдської сутності комунізму.

У цей ювілейний день, я впевнений, багато хто приєднається до мене з побажанням:

Многая літа, дорогий друге!

Андрій П. ГРИГОРЕНКО

(Andrew P. Grigorenko, President
of General Petro Grigorenko
Foundation www.grigorenko.org)

Чого тільки не учворювали
вогонь здуру,
Вона ними гарненько
витлумачена,

Але й це не вбереже їхню шкуру.

* * *

Я біля слів конем гарцюю,
Щоб мова нас пережила.
Що божий день собі працюю
В поту чола, як та бджола.
Надворі сонячно чи хмарно?
Який надворі президент?
Лиш слово візріле немарно
Для мене владний аргумент.
Розумні ми, Боже, а не нездари,
Багати ми, Господи, все у нас є.
Завіщо ж тоді удостоєні карі
Такої, що жити не дає.
Над нами – неміряно неба блакити,
У нас – золотий чорнозем...

Такої, що ж – обдаровані
ї талановиті –
Самі себе вічно гризем.
Прихильно чатує недоля рогата,
Підкошує нашу могуть.
В імперських обіймах
старшого брата
Ми й досі не можем дихнути.

2012 МОЛІТВА ДО СЛОВА

Удосятіва
Прокинувсь, як завжди,

І досмерта

Молюсь на всі лади.

Спішу в дорогу

Равлик я, молюск.

Молюся Богу –

Слову я молюсь.

Сует полові

Тліє, наче гніт.

Мистецтво слова –

Мій сакральний світ.

ШАНОБА

Зеленолісом заросли богари...

У горлі в нас – горілка й ескимо.
Десь на Балканах

мешкають болгари,

А ми у Припонтіді живемо.

Та ми лише приdatні на потраву.

І нам горіт в пекельному вогні,

Що двадцять років

нишили державу

Й топтали рідну мову у багні.

Немає в нас волів, а ні комонів.

Ми їхні табуни не встерегли...

Шаную я болгар, що сім мільйонів

Свою державу й мову зберегли.

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ДМИТРЕ РОМАНОВИЧУ!

Творчий колектив Всеукраїнської загальнополітичної і літературно-художньої газети «Кримська світлиця», творче об'єднання україномовних письменників КРО НСПУ та сімферопольське відділення Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Г. Шевченка широ вітають Вас, знаного письменника, активного пропагандиста українського друкованого слова зі славним ювілем. Здоров'я Вам, творчої наснаги і нових книг!

В. КАЧУЛА, М. ВІШНЯК, П. ВЛАСЕНКО

В РИТМАХ ДЗВІНКОГОЛОССЯ

ДО 75-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА ДМИТРА ШУПТИ

Так склалася його життєва і творча доля, що молодість Дмитра Шупти минула у Криму: працював на Севастопольському морському заводі робітником, закінчив тут успішно медінститут (саме тоді і започаткувалася наша дружба), багато літ очолював Сімферопольське обласне літоб'єднання «Гроно», тут у видавництві «Таврія» вийшли його перші поетичні збірки. І нині тут живе його рідна сестра. Ось чому кримські ін'єктиви вельми часті в його сучасній поезії.

Справді, життя летить швидко-плинними птахами, але вірність громадської політичній темі аж ніяк не затуплюється на вістрі творчого пера Дмитра Романовича, котрому в січні виповнюється 75. Поетична каравела Д. Шупти налічує вже кілька десятків збірок і впевнено плине в фарватері і кільватері нашого такого непростого життя, займаючи і своє питоме місце у цьому багатоскладному часопросторі. Розвій його непересічної творчості активно колобродить отим мистецьким морем, про що й засвідчує його поетична збірка «Турецький вітер», що недавно вийшла (Дрогобич, «Б. в.», 2012 р. – 92 стор.).

Своє громадянське кредо автор акцентує у вірші «В мені вам не знайти личини Гаспіда»:

Душа моя відкрита, незатінена,
Ta кинута конати на мороз.

Oце – мое останнє первітлення,
Найважливіше із метаморфоз.

Філософські жilogізми в нього часто сусідять з вдало віднайденими неординарними поетичними образами:

Як в чалмі новажний мусульманин,
У хмарні місяць молодий.

(«Парафакс чи висновок логічний»).

Свіже в автора і слово про кохання:

Любить – твоя єдина сутність,

I не потрібно тут порад.

Ниткує ауру присутність,

Неначе кокон шовкопряд.

Без крикучих апломбів чи солодкавого філософування пише поет про плінність буття, віднаходячи й тут свою громадсько-духовну визначальність (чи саме не в цьому сила поезії):

Покіль при здоров'ї i сили,

I поки ще сам собі пан,

На цвинтарі дід на могилі

Фарбус зелений паркан.

(«Пощез уже лютий»).

Екзистенційні сентенції пронизують вірш «Ось пергамент. Кому він належав?». Одвічні пошуки пізнання мають тут явно драматичне трактування.

А вже в наступному вірші «В життєвій дикій веремії» поет на впакі віднаходить свою домінанту повнокровного людського філософського пошуковництва.

Узагальнення ж нашої балансаній жорстокої дійсності автор спромагається дати в кінціві вірша «Тут тьма проволоюючилась босоти» містким і разочім масштабним порівнянням:

**КОЛЯДНИК**

Є колядочка у Гриця:
— Коляд-коляд-колядинця!
Мати хусткою зав'яже
тільки носик вигляда.
Хоч мороз: — Дошкулю, каже,
так на те ж і коляда!
Гриць завбільшки із мізинець,
але справжній колядинець.
Колядує, як годиться:
— Коляд-коляд-колядинця!
Дайте, дядьку, пиріг,
покладу собі у міх!
А не дасте пирога,
візьму бика за рога,
та виведу на поріг,
та викручу правий ріг!
Ось до іншого йде двору,
напуска ману сувору:
— Дядьку, дайте ковбасу,
а то хату рознесу!
А дорослі тъотій й дяді
цим колядкам дуже раді.
І дають те, те, то се,
і в торбинці Гриць несе,



мов господар із базару —
сливи, груші для узвару,
й над усім цим — ковбаса!
Й трохи кроликам вівса,
Сам завбільшечки з мізинець,
коляд-коляд-колядинець.

Дмитро БІЛОУС
ВЕРТЕП

Я знов думками
в день вчорашиї лину:
Іде селом вертеп — несе новину,
Що в яслах народилося Дитя —
Провісник Божий нового життя.
...Йдуть пастушки
Дитятко привітати,
Схилилась над Маленьком

Божа Мати,
І три царі несуть Йому дари —
Присвічую зірда усім згори.
Цар Ірод чванькувато вслід ступає,
Лукавий Жид долоню простягає,
І білій Ангел змахує крильми
Над усіма стражденними людьми.
Найвеселіший Чорт,
хоч вигляд грізний:
Гострезні роги, вила,
хвіст заливій —
Він висолопив страшно язика —
Гарчить — і всяк від нього утика.
...Я згадую Різдвяну гарну днину:
Іде селом вертеп — несе новину:
У світ до нас прийшло
нове життя —

Ісус Маленький, Господа Дитя.
Христос ся Рожда!

СВЯТВЕЧІР

Приходить в кожну хату мить ота,
Коли пора всім до молитви стати,
Бо в небі вийшла зірка золота
І кличе за святковий стіл сіdatи.
А на столі —
пісних дванадцять сістр
На біллій, мол лілея, скатертині...
Відсунемо буденну купу справ
І будемо радіти купно нині.
Внесе дідусь до хати дідуха...
За вікнами промчать кудись завій...
Не можу дочекатись пампуха,
Який ще плаває собі в олії.

Ще — борщик «з вушками»
і тертий мак,
Якого оддалік кутя чекає,
Гриби, вареники на всякий смак,
Що кожен за дві щоки наминає...
Радімо й чекаємо Різдва.
У хаті пахне свіжа хвоя, сіно...
У серце радість стукає нова:
Христос родився! Тож його —
Славімо!

Христина СТРОГУШ,
учениця Дублянської ЗОШ
Самбірського району на Львівщині

* * *

На фото: Різдвяна хода і вертеп у Сімферополі, організовані Українською гімназією і ГО «Український дім».

**УВАГА: КОНКУРС!**

Ніби знаючи (після успішно розіграного топік серед кримських школярів суперпризу — велосипед!) про грандіозні конкурсні плани нашого «Джерельце» на поточний рік, Президент України Віктор Янукович ухвалив провести в 2013 році в Україні Рік дитячої творчості. Відповідний указ № 756/2012 Глава держави підписав 28 грудня, повідомляється на його офіційному сайті.

Указ ухвалений «з метою сприяння забезпечення освітньо-культурних потреб дітей, створення умов для їхнього творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку, виявлення і підтримки талановитих і обдарованих дітей, організації змістового дозвілля, вдосконалення виховної роботи та розвитку системи позашкільнної освіти».

Кабінету Міністрів доручено розробити та затвердити до 1 лютого 2013 план заходів з підготовки та проведення Року дитячої творчості. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям також доручено розробити та здійснити такі заходи.

Так от, поки ці плани та заходи розробляються у «дорослих» кабінетах, наше дитяче «Джерельце» вже оголошує конкурс на кращий фантас-

**МОЄ СЕЛО ЧЕРЕЗ 20 РОКІВ**

Уявімо, що сьогодні 31 грудня... Незабаром Новий рік, і я допомагаю батькам готоватися до нього. Кухня, ялинка, прибирання кімнат — у цих клопотах непомітно мінає день, і я вирішула трошки відпочити.

Прокинувшись, нічого не можу збагнути: за вікном досі світло, хоч уже має бути вечір. У хаті немає нікого, крім великого пухнастого кота, який виглядає таким старим, що, здається, дихнеш на нього — розспілеться.

Дивно, але він дуже схожий на моого Рижика — крихітне кошеня, подароване мені на день народження. Здивована, одягаюсь і виходжу на вулицю. Шось дивне кіткоїться навколо, наче це й рідне село, однак якесь зовсім не таке. Знайомі будинки, магазини — все навколо сяє новорічними гірляндами, десять грає музика, однак дивне відчуття не залишає мене!

І раптом бачу на вітрині написано великими літерами: «Вітаємо з Новим 2033 роком!». Ой лише-нько, невже я проспала 20 років?! Не можу в це повірити, однак розумію, що трапилось щось дуже дивне. Іду тихенько вулицею. Навколо багато людей, всі усміхаються в очікуванні свята, щось купують, несуть ялинки і гомо-

нять між собою українською мовою. Навколо мене на вітринах крамниць, на рекламних плакатах вже немає такої набридлової англійської, скрізь написи тільки українською мовою! Я потроху підходжу до центру села. Помічаю, що транспорт рухається майже безшумно, а всередині автобусів не так багато людей. А ось і метро! Та його ж ніколи не було у моєму селі!

Уздовж дороги стоїть цілий ряд бігбордів. Але дивно: на них не реклама, а ілюстрації з життя нашого села і всієї України. Бачу фото відроджених дитсадків, нашого величезного клубу та бару.

Ось в центрі поступово починають збиратися люди. Стоїть величезна ялинка. Я дивлюсь на своїх односельчан і не впізнаю. З їхніх очей зникає одвічна насто роженість і втома, страх за майбутнє. Очі людей сяють святковим блиском, радістю, щастям.

На площі стоїть величезний телекран, який я колись бачила тільки в Києві. На ньому постійно змінюються кадри. Знову я

бачу сторінки життя рідного села. І всюди та саме, що зараз навколо мене: щасливі люди, добре зодягнені і не голодні, усміхнені діти в яскравих костюмах.

Та ось люди навколо мене заворушилися. Незабаром дванадцята година. Зараз на екрані з'явиться Президент. Я підходжу більше, дуже вже цікаво: яким же має бути Президент такої чудової держави через 20 років?

Навколо відкорковують шампанське. Я затамовую подих. І раптом... щось дзвенить. Я схоплюю телефон. Чую голос подруги: «Ти де забарилася? Через годину Новий рік!». Кладу слухавку. Очі зупиняються на календарі: 31 грудня 2012 року. На мене дивиться величими очима мое маленьке кошеня. Отже, це був тільки сон? Та на душі у мене все одно легко і радісно. Вірю, що моя красна через 20 років стане такою квітуючо, прекрасною, як у моєму сні. І добре, що і я зможу докласти до цього своїх зусиль!

Ленара АБЛЯМІТОВА,
учениця 10 класу
Прудівської ЗОШ
І-ІІІ ст. Советського
району АР Крим





Фото А. Саніка

Пиші ці рядки, окрілена несподіваним визнанням «Кримської світлиці» моє скромного позаштатного журналістського внеску у творення єдиного на півострові просвітницького україномовного друкованого органу. Й досі не сходять з пам'яті ті ширі оплески, якими супроводжували мене ви, «світличні», мої читачі й шанувальники, до сцени й назад, куди я виходила за Почесною грамотою Міністерства культури України і ЦК профспілки працівників культури — за сумлінну працю і професіоналізм. Велике вам спасибі! Разом з тим хочу висловити окрему ширу подяку своєму колегі-педагогу, колишньому директорові Прудівської школи, нині працюючому пенсіонерові-чителю української мови та літератури, дітячу поетові Василю Латанському за визначення ним десяти найкращих авторів «Кримської світлиці», серед яких я очолюю другу п'ятірку. І все-таки перша, хоча і щоста за списком. Згадалося дітиńство... Я певний час не розуміла значення вислову «один з кращих». Повернеться, бувало, з батьківсь-

ких зборів моя покійна мама і повідомляє всім членам родини про те, що казали в школі. А казали, що Валя Чекаліна — одна з кращих учениць класу (вибачте за нескромність). Коли ж я зрозуміла, що «одна з кращих» — це не найкраща, а що поруч зі мною є ще кілька таких, як і я, учнів, то щоб бути найкращою хоча б в очах своєї матері, я щоденно, прийшовши зі школи додому, не сідала відразу за обід, а бралася за задачник. (Харчування в школах тоді не було. Нічого було взяти і з собою, щоб перекусити на перерві — навіть яблучка, бо радянська влада обкладає плодові дерева податком, і люди, не маючи чим його сплачувати, повирубували сади). Тож поки мої однокласники поверталися до своїх домівок, у мене вже були виконані домашні завдання з арифметики...

Напевне, честолюбство залишилось зі мною до останніх, відпущених Всевишнім, днів моїх. У нинішній оцінці моого місця серед авторів «Кримської світлиці» я цілком задоволена знайомим мені ще з дітиńства визначенням «одна з кращих». Дуже приемно на скільки літ, а виповнилося мені в листопаді 78

років, бути в одному ряду зі знаними в Криму письменниками і науковцями — професорами та академіками. Ще раз велике вам спасибі! І особлива вдячність Юлії Качулі за те, що ще до того, як «Кримська світлиця» потрапила в поштові скрині читачів, вона напередодні виступила на Всеукраїнському радіо «Культура» з анонсом найпомітніших публікацій нашої газети, зокрема, і моєї статті «Між Бенкендорфами» (щі анонси зустрічали щотижня десь о 7.35 ранку), чим посприяла ознайомленню з нею значно ширшого кола людей.

У зв'язку з тим, що після виходу цієї статті сталися деякі події, що мають відношення до її змісту, я б хотіла зараз нагадати про них. Отже...

1. Митрополит Української православної церкви Московського патріархату Володимир визнав за необхідне нагородити пана Єгора Бенкендорфа церковним орденом святого Володимира за трансляцію в телевіфірі релігійних заходів керованої ним церкви. Я не пригадую, щоб ця церква брала активну участь у загальнодержавних заходах зі вшануванням пам'яті жертв Голодомору і політичних репресій, щоб відспівувала померлих мученицькою смертю разом з пастирями інших християнських конфесій отим щемним «вічна пам'ять» (коли чуєш, то мороз по спині ходить)... І знову накочуються тяжкі спогади дитинства, як наш голодний поліський люд кинувся в Західну Україну обмінювати на харчі — у кого що було. Як ми, діти війни, юрбами бігли на залізничну станцію зустрічати своїх годувальників, які на дахах товарних вагонів везли додому виміяне збіжжя в торбинках. Тому у людей, які пережили голод і поховали загиблих від голодної смерті своїх близьких, не може бути розуміння й побагачи ні до керманиця Національної державної телекомпанії Є. Бенкендорфа, котрий допустив трансляцію напередодні Всеукраїнського дня скорботи отого балагану, про що я писала у своїй статті, ні до тих, хто вручає за таких

обставин церковні ордени. А чого, власне, дивуватися? Раніше на виборах вони використовували вітари і чернечі підряски для перевороту та розповсюдження виборчої агітаційної літератури. Вірні церкви влаштовували церковні ходи на підтримку антиукраїнських сил. У Сімферополі заблокували патріарха Української православної церкви Київського патріархату Філарета, не давши йому можливості провести прес-конференцію і зустрітися, зокрема, з моїми учнями з школи-інтернату, для яких святійший мав намір організовувати літній відпочинок і які так чекали на нього...

2. По телевізору побачила, як Ян Табачник у своїй програмі «Честь имею пригласить» віртуозно виграє на акордеоні Державний Гімн України на музику М. Вербицького. Із задоволенням послухала б у такому ж виконанні І. Духовний гімн України на музику М. Лисенка — «Молитва за Україну». Бо є в українців не тільки «шаровари», а й класична патетична музика, яку треба озвучувати і пропагувати, що маєстро Табачник вміє робити майстерно і пафосно. Тож так тримати!

3. І Клара Новикова порадувала — в новорічну телевізійну ніч (ось, справді, коли треба жартувати, а не у скорботні дні) була «тъєтою Соноєю» з одеського двору, і про своє походження з України не збурла згадати.

4. Своєрідною реакцією на статтю «Між Бенкендорфами» став візит до голови Верховної Ради Криму В. Константинова кореспондента газети «Кримська правда» з метою взяття у нього інтерв'ю стосовно успіху ВО «Свобода» в Криму під час виборів до Верховної Ради України (за «свободівців» проголосувало кримчан більше, ніж за «Руськоє единство!»). Реакція була передбачувана, бо ставлення до українства кримського керманиця В. Константинова показово продемонструвало хоча б російськомовним привітанням «Кримський світлиці», що викликало обурення запрошеніх на свято гостей. Володимир Константинов і далі в умовах незалежної держави Україна, якій він — державний службовець вищого рангу,

продовжує жити за валуєвським циркуляром. Це саме йому, В. Константинову, належить ініціатива прискореного ухвалення Верховної Радою України закону Ківалова-Колесніченка — читачі пам'ятують його звернення з цього приводу до вищого законодавчого органу від імені Верховної Ради АР Крим. Проте з проголошенням регіональних мов на півострові не поспішає — заважає кримськотатарський фактор. Його команді потрібна єдина регіональна і державна мова — російська. Європейська ж хартія про мови національних меншин — це фіговий листок, яким прикривають свої дійсні наміри ківалови, колесніченки, константинови і народний депутат Олена Бондаренко — законотворець у нинішній Верховній Раді України. (Про дії останньої читайте в наступній моїй статті «Троїцький кінь для українців»).

І на закінчення — повертаюся до святкування 20-річного ювілею «Кримської світлиці»: я була на святі від самого початку й до кінця, там озвучувалися численні привітання й побажання — від організацій, окремих читачів. Але не зрозуміло, чому не було вітання (навіть півлівом!) від співзасновника газети — Всеукраїнського товариства «Прогресів» ім. Т. Шевченка, очолюваного паном Павлом Мовчаном? Де ваша підтримка, хоча б моральна, своєї просвітницької газеті?

Чи не там, випадково, де й кошти на оголошене вами будівництво Таракової церкви у Каневі на Чернечій горі, на яку викладачі та вихованці сімферопольської школи-інтернату № 1, де я тоді працювала, також збиралі і надсилали до Києва гроші?

**Валентина ЧЕКАЛІНА,
відмінник народної освіти УРСР
та освіти України,
кавалер ордена княгині Ольги
м. Сімферополь**

На фото: завідувач сектора Міністерства культури АР Крим Павло Ібадлаев вручає В. І. Чекаліній Почесну грамоту Міністерства культури України і ЦК профспілки працівників культури

«СВІТЛИЦЮ» ВІТАЮТЬ:

Шановні колеги! Сердечно і світло вітаємо вас із Новим 2013 роком і Різдвом Христовим!

Бажаємо Вам на кожен день майбутнього року хай вливається у ваші душі безмежна і непереможна сила Небесної Любові, Надії і Віри, хай щастя, місце здоров'я та успіхи у вашій праці щедро колоситься на ваших життєвих нивах!

Леонід АНДРІЄВСЬКИЙ, директор видавництва «Кримська світлиця», народний художник України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка

* * *

Сійся, родися, жито-пшениця, Високо звійся, «Кримська світлиця!» Щоб слово правдиве у вашій «Світлиці» Мало би силу, як води криниці, Коли палким сонcem розпечена днина, І звуть ту криницю — моя Україна!

Щастя Вам!

Б. І. ТКАЧЕНКО
м. Лебедин
Сумської області

* * *

Щановні друзі! Й колеги! Прийтіть мое щире вітання: Күтті смачної, Коляди гучної, Шасливого Різдва! І на весь Рік добра! А від імені одеситів щеддам:

Хай здоров'я з вами буде, Хай вас гумор не забуде!

З повагою, Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ, незалежний журналіст

...Другий Святвечір 1945 року був по-йорданським лютим, в мене, тодішнього восьмикласника, замерзла сльози на очах і злипався ніс, проте це мені не перешкодило прийти пішки з Коломиї, де я вчився, в село Трач до батьків на голодну кутю: незважаючи на татове вільностудіумство стосовно релігії, наша сім'я ревно дотримувалася християнських традицій.

Мати поралася в кухні, готуючи до столу медяну кутью, пампухи й капустяні вареники, тато заносив до світлиці дідуха й покривав скатертину в стелій пахучим сіном стіл, я викручував корбою з криниці воду й повні відра заносив до стайні коровам; з лісу за Зрубом викочувався на небо криваво-червоний місяць, ще дужче сковуючи морозом повітря, й воно аж кришилося на скалки, осідаючи на дерева колючим інєєм; із урочища Волового долинав глухий рев вантажівок, які, розпорюючи темряву, прокрадалися лісовою дорогою до центру села, де, в сільраді, розташувався військовий гарнізон; сусідка Параска Марусина, яка першою ловила сільські новини, перебігла обійтися, стала на порозі хати й торхнула піволосом, що в селі вже повно совітів, певне, будуть завтра когось вивозити до Сибіру, бо приїхало щось аж п'ять машин, а на Солтисову гору підйшли наші, там, пане вчителью, заліг курінь Чарноти, то, може, й відб'ють пай-дьюшників; батько випро-

ваджував сусідку за ворота й заспокоював її словами: «Буде, як Бог дастъ»; він вернувся до хати, а я, хоч тривога добралася до самого серця, викручував осстаннє відро з криниці, щоб занести на ніч до сіней, — коли враз різко заскрипила хвіртка, чиєсь дебела тінь перебігла подвір'я й увірвалася до хати; я полишив

рів, переводячи погляд то на моїх батьків, то на мене: «Беда слічилась у меня, хазяйн, я подночівиль в ентой лярви, що на опушке леса, а ваші обстреляли дом, і я вискочіл. Оставил там пістолет і ремень, пашлі своюво пацана, щоби пріньос, іначе мене каюк... Пашлі ево, хазяйн, веќ буду помніть!»

Роман ІВАНИЧУК

НА СВЯТВЕЧІР

Батько накинув на плечі куртку, я зрозумів, що він сам хоче йти, й мене пройняв страх за нього: його ж затримають зі зброяєю тільки їх уб'ють, а я малий, хто там до мене чіплятись буде... Вивернувшись з-під руки лейтенанта й скочивши в сінях кожушок, я вишив надвір та чимдуж почимчикував на Зруб, добре знаючи, де живе відома в селі повійниця.

Забіг до її хати: розхристана, в самій сорочці жінка скімляла зі страху, а я, нічого не розпитуючи, розглянувся по кімнаті, уздрів на лавиці ремінь з кобурою, скопив його, заперевся ним під кожушком й виїх, тямлячи тільки одне: мушу швидко допасті додому, поки батько вийде шукати мене поночі; а вже почулися постріли на Солтисову гору, й у відповідь затарохтів кулемет біля сільради.

Тоді я зрозумів, що потрапив у надто небезпечну ситуацію — опинився в зоні

між двома ворожими силами, які на світанку почнуть зближуватися, а поки що сигналють одній пострілами, немов виповідають війну й погрожують немінучою завтрашньою смертю; та зона розділилася не-зримою межею між упівцями, які патрулювали Солтисову гору й Зруб, і чекістами, що зайняли центр села включно з моєю хатою, а я в цю мить наблизився до тієї межі, я мусив

з ворожою зброєю... Я відчуваю, як тхне не-сусітнім соромом глупа довколишня ніч, бігом її перетинаю, нуркуючи в ній, мов у відхожій тварі, і здається мені, що цей встид мине, як тільки побачу батька, який не осудить, бо що, що іншого я міг вчинити; і вже опиняюся на своєму подвір'ї, і вже бачу в освітлений проймі дверей постаті батька і розброєного лейтенанта, які нетерпляче мене виглядають; батько, склипуючи, обнімає мене, а ворожо обмажує: «Молодець, пацан, молодець!»; він тримає між пальцями заперізьється й виїгає з подвір'я, щоб завтра вранці з цього револьвера вбивати наших; батько не випускає мене з обіймів, щасливий,

Михаїл
Лукінюк

КРАТКИЙ ЭКСКУРС

В КРЫМСКО-РОССИЙСКО-УКРАИНСКУЮ ИСТОРИЮ

С ОТДЕЛЬНЫМИ ФРАГМЕНТАМИ ИЗ ДИСКУССИЙ АВТОРА В ИНТЕРНЕТЕ

(Продовження. Поч. у № 31-52, 2012 р.)
Да, безусловно, Сталин был по-своему талантлив (Гитлер, кстати, не менее – поднял Германию из пепла в значительно более краткие сроки и без подобных жертв со стороны немецкого народа), но свой талант он употребил не во благо, а во зло. И оценивать его следует как злодея, равного которому в истории не найти. А исследовать методы и результаты его правления – на здоровье.

Ну, а что касается «мнения масс» (массовое – не означает правильное, к тому же Вам известно, как в СССР оно формировалось – оно и сейчас называется массам, только более современными методами), то это они с пеной у рта требовали «уничтожить, как бешенныхых псов», изобличённых птенцами «железного Феликса» «врагов народа» в 30-е и 40-е. Это их «мнением» (помните, «я не читал, но категорически осуждаю!»?) прикрывались злодеяния Сталина и его опричников.

А о Сталине и говорить нечего – ЛЮДОЕД. И этим еще не все сказано...

Михаїл Курочкин

...О Сталине – он НЕ ЛЮДОЕД. Расстрелы – наименьшее зло (?! – М. Л.). Ошибок он сделал много, но хорошего для страны и народа – в СОТНИ раз больше. И, кстати, прочел 20-25 тыс. книг (даже, если в 11 тыс. есть его пометки, то это не значит, что он их прочитал. – М. Л.) в ходе подготовки к встречам со спецами...

Я вот меньше прочел! А вы? И Сталина я уважаю как управлена (не молюсь – я не коммунист и не сталинист), но считаю ВЕЛИКИМ ПРАВИТЕЛЕМ (в Афганістан масштабы боевых операций советских «интернационалистов» – и соответственно наград «полководцам» – тоже определяли «по-сталински»: по количеству потерь... – М. Л.) и одним из самых талантливых в ХХ веке и что нам с ним повезло! Берии тоже уважаю как менеджера. И, конечно, считаю распад Союза и северинет республик от России (РФ ОТДЕЛИЛАСЬ ПЕРВОЙ! – М. Л.) и друг друга (в том числе Украины) исторической трагедией для них и ошибкой этих республик. Надеюсь, она будет исправлена.

Без обид, надеюсь вы из-за этого общаться не перестанете. Бандеровцем вас не считаю, скорее заблуждающимся. **Бандеровцы – фашистские слуги, они кроме петли ничего не заслуживают**, особенно те, кто руководил оскорблением наших ветеранов войны во Львове на 9 мая. Ну, может, восточные украинцы до них доберутся и повесят на березках, как в 1945 первое их поколение. А то перед Европой за таких фашистов как-то стыдно... С уважением, Михаїл Курочкин.

Михаїл Лукінюк

Позвольте Вам кое-что напомнить о том, кому служил.

3.2. Теперь известно, что БОЛЬШЕГО ГІТЛЕРОВСКОГО КОЛЛАБОРАНТА, ЧЕМ СТАЛИНСКИЙ СССР, МИР НЕ ЗНАЛ. Как историк Вы, Михаїл, не можете не знать, что, когда Германия, согласно условиям Версальского мира, заключенного после Первой мировой войны, предписывалось ликвидировать генштаб и военную академию, запрещалось иметь собственные военно-воздушные силы, флот, бронетехнику, тяжелую артиллерию, разрабатывать химическое оружие и тому подобное, именно в СССР были отведены специальные полигоны для испытания новых образцов вооружений (разработанных немецкими конструкторами в советских КБ и изготовленных на советских заводах для Вермахта), и подготовки военных специалистов: химических войск (Саратов), бронетанковых (Казань), авиационных (Липецк). А осенінніе красными нацистскими знаменами немецкие офицеры учились большевистской «науке побеждать» рядом со своими краснозвездными «камрадами» в советских военных училищах и академиях. Этим СССР помог Гитлеру обойти препятствия, расставленные на пути возрождения немецкого милитаризма Версальской системой безопасности в Европе, – фактически, уничтожив ее.

шту 17 сентября 1939 года. А тем более о том, что все то, что подавалось как «освобождение братьев», осуществлялось согласно секретному протоколу печально известного пакта Риббентропа-Молотова (т. е. ПО ПРЕДВАРИТЕЛЬНОМУ СГОВОРУ МОСКВЫ И БЕРЛИНА), который, собственно, и открыл шлюзы новой мировой войны.

Фактически это было ВСТУПЛЕНИЕ СССР ВО ВТОРУЮ МИРОВУЮ ВОЙНУ НА СТОРОНЕ ГІТЛЕРОВСКОЇ ГЕРМАНИИ (что и подтвердил СОВМЕСТНЫЙ «парад победы» агрессоров в Бресте, после падения Польши). И хотя даже в последних – чрезвычайно смелых и откровенных, по сравнению с советскими – российскими изданиях (см. напр.: Похлебкин, 1999. – С. 259) это вступление СССР в войну стыдливо именуется «Походом Красной Армии в Западную Україну и Западную Беларусь» или «Освобождением Красной Армии Западной Україны и Западной Беларуси», все же они вынуждены признать, что во время того «похода» советские войска понесли «боевые потери», которые составили «3 522 чел.» (Гриф секретности.., 1993. – С. 125).

ПОЧЕМУ ЖЕ ЭТО МАСШТАБНОЕ СЛУЖЕНИЕ ГІТЛЕРУ ВЫ НЕ КВАЛИФІЦИРУЕТЕ, КАК «КРОМЕ ПЕТЛІ НИЧЕГО НЕ ЗАСЛУЖИВАЮЩЕ»? Примечательно, что, непрестанно клеймя дивизию «Галичина» в боевых действиях на стороне врага, принципиальные «правдорубы» почему-то стыдливо умалчивают, что несравненно большое количество российских воинских соединений (корпуса, дивизии, бригады – и не только в пресловутой РОА!) воевали на стороне Гитлера. Об этом, а также о том, что поперхали советский народ вовсе и НЕ ЖЕЛАЛ защищать «любимого вождя товарища Сталина» и созданный им кровавый режим¹ [по данным немецких архивов (Велика.., 1998. – С. 518) – а немцы, в отличие от советской «стороны»², известны своей скрупульностью в подсчётах – количество советских военнопленных на конец 1941 г. достигло 3 906 765 человек, а пленённых немцев – 10 602 (Гриф секретности.., 1993. – С. 39); и это без учёта массового дезертир-

ства, за время войны превысившего «2 млн. человек» (Гончаров, 2000)], до распада СССР советские историки предпочитали молчать.

И пару фраз – предварительных – о «бандеровцах» (правильно – бандеровцы, т. к. это производная от Бандери, а бандеровцы – разве что от Остапа Бендера, рожденного писательским талантом Ильфа и Петрова) – фашистских слугах, кроме петли ничего не заслуживающих». УПА, в отличие от «освободителей образца 39-го года», воевала на СВОЕЙ земле, защищая СВОЙ народ (который её всецело поддерживал – об этом, в частности, писал в своем дневнике комиссар Ковпак генерал Руднев после знаменитого рейда «от Путівля до Карпат»; разве без такой поддержки УПА – по сути, партизанская – смогла бы противостоять сильнейшей армии Европы в течение 15 лет?) и СВОЮ землю ОТ обоих КРАСНОЗНАМЕННЫХ (советская пропаганда неспроста называла нацистов «коричневой чумой» – чтобы случайно не спутали с «настоящими» краснознамёнными. – М. Л.) ОККУПАНТОВ⁴. И многое из того, что преподносится в качестве примеров «зверств бандеровцев», лежит на совести спецподразделений МГБ – об этом свидетельствует множество документальных подтверждений, лично выписанных и скопированных из донесений военных прокуроров и партийных руководителей (вряд ли их можно обвинить в желании очернить советскую армию или советскую власть!), найденных мною в архивах ЦК КПУ и Верховной Рады Украины.

Кстати, насколько мне известно, общепринятые в СССР обвинения УПА в сотрудничестве с немцами (в наше время эту эстафету перебрали на себя некоторые украинские историки) никаких документальных подтверждений: заключение официальных договоров, пактов и тому подобное – не имеют (поэтому на Нюрнбергском процессе они НЕ ПРЕДСТАЛИ как обвиняемые в пособничестве нацистам). Более того – официальные документы рейха и СССР, доступ к которым стал возможным только после распада последнего, свидетельствуют о противоположном. (Продовження буде)

¹ Да и с какой стати стесняться челяди, коли сам хозяин на крови политику делает. Обменявшиесь письменными любезностями с «господином Адольфом Гітлером», хозяин Кремля через «центральный орган» обращается к министру иностранных дел Германии «господину ИОАХИМ ФОН РІББЕНТРОП» (так в источнике: «Правда», № 355 (8040), 25 декабря 1939 г.): «Благодарю Вас, господин министр, за поздравления. Дружба народів Германии и Советского Союза, скрепленная кровью, имеет все основания быть длительной и прочной. И. СТАЛИН».

² Как справедливо подметил Юрий Кирпичев, «КОГДА ВОЮЮТ ЗА РОДИНУ, ШТРАФБАТЫ И ЗАГРАДОТРДЫ С ПУЛЕМЕТАМИ НЕ НУЖНЫ» («Зеркало недели. Україна» № 22, 17 июня 2011).

³ О лживости «цивильной» советской статистики уже было сказано, но ещё более лживой была «военная». Например, в составе РККА не учитывались пограничные войска, многочисленные и мощно вооруженные войска НКВД, которые, кстати, накануне войны «насчитывали 14 дивизий, 18 бригад и 21 отдельный полк разного назначения» (Великая Отечественная.., 1998. – С. 90) и тому подобное, а в составе Вермахта, наоборот, сгребалось все, включительно с военной жандармерией и аэродромной обслугой. Это же касалось и вооружений. Достаточно вспомнить, как откровенно врали о перевесе немцев в «тяжелых танках», коих в Вермахте в начале войны не было ни одного (да и «средние» не шли ни в какое сравнение с советскими, а уж о «левиафанах» КВ-1 и КВ-2 и говорить нечего!), как перевирали о количестве войск, о потерях и т. п. «На конец второго месяца войны потери немцев составили 2 миллиона убитыми, ранеными и пленными, 8 000 танков, 10 000 пушек и 7 500 самолетов...» – читаем в «Кратком историческом очерке» (Анисимов.., 1952. – С. 20-21), созданном на основе лекций, которые авторы читали слушателям военных академий, только что вернувшимся с фронта (!). И это при том, что во время вторжения «на Вооружении немцев» всего было «около 2 800 танков» (и ещё один хитрый выверт для увеличения общего количества. – М. Л.) штурмовых орудий» (Великая Отечественная война.., 1965. – С. 33), а «всех немецких боевых самолетов», задействованных против СССР, было «3 046 (1 067 истребителей, 1 417 бомбардировщиков и 562 разведчика») (Филиппов.., 1996. – С. 498-504). В то же время «неподготовленная» РККА только в западных окрестностях имела «9 917 боевых самолетов» (там же) и – в соответствии с «Ведомостью наличия и технического состояния боевых машин по состоянию на 1 июня 1941 года» – «12 782 танка, из них боеготовых – 10 540 единиц» (Золотов.., 1993) – чем не яркое подтверждение того, что «вооруженные силы, прикрывавшие западные границы, значительно уступали врагу по... Вооружению» (Кондуфор Ю., Котов В., 1987. – С. 278)? Таких примеров столько, что и на воловьей шкуре не записать – не помещаются; более детально об этом – см. «24. МиФ о неподготовленности СССР к войне в 1941 г.» в упомянутой монографии «Обережно: мифы!». К слову, таким же изобилием искажения фактов отличались и послевоенные произведения советских военачальников разных рангов.

⁴ А ведь еще не так давно было время, когда дух сопротивления большевистскому нашествию «освободителей» оказывала именно «материковая» Украина. Вот как предупреждал об этом агитаторов-коммунистов на Украине в упомянутой «Инструкции» нарком Л. Троцкий (Романчук, 1990, с. 56-58): «Ни для кого не секрет, что не Деникин принудил нас оставить пределы Украины, а грандиозное восстание, которое подняло против нас украинское съятое крестьянство. Коммуни, чрезвычайки, продовольственные отряды, комиссаров-евреев возненавидел украинский крестьянин до глубины души. В нем проснулся спавший сотни лет вольный дух запорожского казачества и гайдамаков. Это страшный дух, который кипит, бурлит, как сам грозный Днепр на своих порогах, и заставляет украинцев творить чудеса храбрости. Это тот самый дух ВОЛНОСТИ, КОТОРЫЙ ДАВАЛ УКРАИНЦАМ НЕЧЕЛОВЕЧЕСКУЮ СИЛУ В ТЕЧЕНИЕ СОТНИ ЛЕТ ВОЕВАТЬ ПРОТИВ СВОИХ УГНЕТАТЕЛЕЙ: ПОЛЯКОВ, РУССКИХ, ТАТАР И ТУРОК И ОДЕРЖИВАТЬ НАД НИМИ БЛЕСТЯЩИЕ ПОБЕДЫ. Только безгранична доверчивость и уступчивость, а также отсутствие сознания необходимости постоянной крепкой спасти всех членов государства не только на время войны – каждый раз губили все завоевания украинцев. Поэтому они рано утеряли свою «самостоятельность» и живут то под Литвой, то под Польшей, то под Австроией и Россией, составляя собой очень ценную часть этих держав...». Но десятилетия массовых расстрелов, голodomоров, депортаций, нечеловеческих условий ГУЛАГа и т. п. уничижали как его носителей, так и сам дух. И только в разорванной на части Западной Украине он сохранился, поэтому именно западные украинцы не стали мириться со зверствами «братских» карателей. И это выглядит вполне логично. А вот то, что понесшие от голodomоров и массовых репрессий миллионы жертв жители «материковой» Украины, особенно Востока и Юга (во всяком случае – представляющие их народы и политики), проявляют индифферентность относительно этих и других преступлений коммунисто-большевистского режима, и только жители Западной Украины, которых этот невообразимый ужас обошел стороной, продолжают активно выступать за признание преступления геноцидом и наказание виновных, кажется мне парадоксальным... Впрочем, причину этого «парадокса» весьма проницательно, хотя и, скорее всего, непроизвольно, раскрыл более полутораста лет назад В. Белинский. Жуткая «эпоха» коммунисто-большевизма резко расширила и углубила эту «перемешанность»...

* Список першоджерел за адресою:

<http://svitlytsia.crimea.ua/index.php?section=article&artID=10683>



ХТО «СВІТЛИЦЮ» НЕ ЧИТАЄ – ТОЙ ПРИЗІВ ТАКИХ НЕ МАЄ!



Подвійно переможним став рік нашого «Світличного» ювілею для вчительки української мови та літератури із Сімферополя Галини Олександровни Вороніної.

Перше досягнення: пані Галина була визнана кращою у міському етапі Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року» в номінації «Українська література». І друге — переконлива перемога у мовно-літературно-історично-пісенном-комп'ютерному конкурсі «Кримської світлиці», головний приз якого — ноутбук — був врученій найкращій учительці на уроочистому зібранні, присвяченому 20-річчю газети.

Таких призів учительям у їхньому професійному конкурсі (в усікому випадку, на міському рівні) поки що не вручали, тому беріть приклад з Галини Олександровни — перемагайте також і у нас!

ІІІановна редакціє! Хочу висловити слова безмежної вдячності за можливість брати участь у конкурсах, які ви постійно оголошуєте для учнівської молоді. Мой учениця Анастасія Марченко дуже почастіше: крім того, що брала участь у фінальному турі конкурсу, ще й поспілкувалася з поетами-земляками Д. Кононенком та В. Латанським. А якщо було почути, що Насти виборола головний приз — велосипед!

Це для неї, так само як і для мене, стало найбільшим подарунком на Новорічні свята! Я вдячна головному редактору Віктору Володимировичу Качулі за запрошення на уроčисту церемонію нагородження, приурочену до 20-річчя заснування газети «Кримська світлиця». Мене проймала гордість і водночас хвилювання, коли була у такій солідній аудиторії. Все ж таки не щодня бачиш на власні очі і чуєш привітання від Представництва Президента України в Криму, пра-

цівників Міністерств культури, освіти України та Криму! Ми з Настєю пишамося тем, що були присутні на цьому заході. Дякую колективу газети за співпрацю з нами, яка, сподіваюсь, і надалі триватиме. Бажаю «Світлиці», щоб у ній завжди горів вогонь і запалював серця читачів. Добробут і процвітання вам!

Хочу ще кілька слів сказати про Насти. Вона — учениця 10 класу звичайної за-

галіноосвітньої школи. Дівчина працелюбна, вихована, дуже скромна. Багато читає, знає безліч цікавих фактів із різних галузей науки. Всебічно обдарована дитина: грає на піаніно, сама пише музику, вірші, бездоганно володіє українською та англійською мовами. Бере участь у різних творчих конкурсах і майже завжди стає переможницею призером! Настя вже кілька років є призером республіканської олімпіади з української мови та літератури, а також з географії та історії.

Після закінчення 9 класу отримала свідоцтво особливого зразка з відзнакою. Анастасія є стипендіаткою Міністерства освіти, науки, молоді та спорту АРК.

Тому я вважаю, що перемога у творчому конкурсі «Кримської світлиці» є закономірною для Насти. Хочу побажати їй здійснення всіх її мрій!

З великою повагою до вас —

Світлана
МИРОНЮК,
учителька української мови та літератури Нижньогірської ЗОШ № 2



Угрудні, напередодні двадцятирічного ювілею, газета «Кримська світлиця» зібрала фіналістів своїх конкурсів — школярів та дорослих, щоб в останньому змаганні за ноутбук та велосипед визначити переможців. Після цього усім присутнім було запропоновано поzmагатися ще за один приз — поїзд у боулінг-клуб «Піонер». Для перемоги у цьому конкурсі потрібно було якнайкраще, найоригінальніше привітати газету з її святом.

Ми дружньо й широ вітали «Світлицю» з 20-річчям піснями (Артем Жученко, Олександр Поліновський), віршами (Павло Ва-

сильєв, Марія Мискова), імпровізованим танцем (Ярослав Павлів). А приз було виřено поділити на всіх — піти у боулінг-клуб «Піонер» колективно. Про день домовилися відразу ж — на Святого Миколая, 19 грудня.

Наш призний похід відався дружним і веселим. Як назначив Артем Жученко: «Навіть спортивне суперництво було зовсім не схоже на змагання! Я справді дуже радий, що провів цей час у компанії таких веселих, комунікальних і просто чудових людей!»

Марія МИСКОВА, вчитель української мови і літератури НВК «Школа-ліцей» № 3, м. Сімферополь



Оформити ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com



2013 З НОВИМ РОКОМ!

Січень

Лютий

Березень

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Квітень

Травень

Червень

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Жовтень

Листопад

Грудень

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	